

ՆԱԽԱԳԱՅ ԱՍԱՏ ԵՒ ԻՐԱՆԻ ԻՐ ՊԱՇՏՈՆԱԿԻՅՆ ՀԵՌԱԶԱՅՆԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՅՈՒԹԵԱՄԲ ԽՈՐՀՐԴԱԿՅԵՅՆԱՆ ԵՐԿՈՂԱՅ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՀՈՒՐՉ

Սուրիոյ Նախագահ Պաշար ալ-Ասատ հեռաձայնային հաղորդակցութիւն ունեցաւ Իրանի Նախագահ Մասուտ Պեզիշեանի հետ, որուն ընթացքին կողմերը խորհրդակցեցան զանազան ոլորտներու մէջ երկու երկիրներու յարաբերութիւններու զարգացման շուրջ:

Նախագահ Ասատ շեշտեց, որ Սուրիա-Իրան յարաբերութիւնները փոխադարձ վստահութեան վրայ հիմնուած են, իսկ այս յարաբերութիւններուն կարեւորութիւնը կը հիմնուի լարուած այս տարածաշրջանին մէջ պատմութեան տարբեր փուլերուն ծաւալապաշտական նկրտումներ ունեցող ուժերուն դիմադրելու սկզբունքին վրայ:

Իր կարգին, Իրանի Նախագահը վերահաստատեց Իրանի զօրակցութիւնը Սուրիոյ եւ անոր դիմադրութեան ու կարելոր համարեց երկու երկիրներու յարաբերութիւններուն զարգացումն ու ստորագրուած համաձայնագրերու գործնականացումը՝ ի նպաստ երկու երկիրներու ժողովուրդներուն:

ՆՍՕՏՏ ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԸՆԴՈՒՆԵՅ ՀՅՂ ԲԻՐՈՅԻ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՅԻՉԸ

Շաբաթ, 6 Յուլիս 2024-ին, Պիքֆայի Սուրբ Աստուածածին Վանքին մէջ, ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին այցելեց Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան Բիւրոյի Ներկայացուցիչ Յակոբ Տէր Խաչատուրեանը:

Հանդիպումը առիթ մը եղաւ անդրադառնալու Հայրենիքին ներքին կացութեան, Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութեան եւ ընդհանրապէս հայ կեանքը յուզող խնդիրներուն եւ տարածաշրջանը դիմագրաւող տագնապներուն ու մարտահրաւերներուն:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՀԱՅ ԵՒ ԶՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՀԵՏ

Սուրիոյ խորհրդարանական ընտրութիւններու ազգի միասնական թեկնածուն իր ցանկակիցներուն հետ անցնող օրերուն հանդիպումներ ունեցաւ հայ եւ քրիստոնեայ համայնքապետներուն հետ:

Հանդիպումը առիթ հանդիսացաւ թեկնածուներուն ծանօթացման եւ երկիրն ու Նախագահը հետաքրքրող անոց ծրագիրներուն շուրջ խորհրդակցութեան:

ԶՕՐԱԿՅԱԿԱՆ ՀԱԻՔ՝ Ի ՆՊԱՍՏ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱԶԳԻ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒԻՆ ԵՒ ԻՐ ՅԱՆԿԱԿԻՅՆԵՐՈՒՆ

Հովանաւորութեամբ հայ երեք համայնքապետներուն, կազմակերպութեամբ Ընտրական Կեդրոնական Մարմինին, Սուրիոյ խորհրդարանական

ընտրութիւններու ժողովրդային հաւաքը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 7 Յուլիսին, Ազգ. Քարէն Եփփէ Ճեմարանի շրջափակէն ներս, որպէս զօրակցութիւն ազգի միասնական թեկնածու փաստաբան Մարիա Գաբրիէլեանին եւ անոր ցանկակից թեկնածուներուն:

«ՄՈՒՇԵՂ ԻՇԽԱՆ» ԵՐԶԱՆԱԽԱՐՏ ՀՈՒՆՁԸ

ԱՔԵ Ճեմարանի 2023-2024 տարեշրջանի 12-րդ կարգի ամպլերջի հանդէսը նուիրուած էր մեծանուն բանաստեղծ Մուշեղ Իշխանի եւ համաշխարհային համբաւ վայելող երգահան Շառլ Ազնաւուրի: Երջանաւարտ սերունդը, որ կը հաշուէր 56 շրջանաւարտ, կոչուեցաւ Մուշեղ Իշխանի անունով:

Հանդէսը կը իրականորէր Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Տէր Մակար Սրբ. Արք. Ազգարեան:

Արդարեւ Շաբաթ, 6 Յունիսին հանդէսը տեղի ունեցաւ Ճեմարանի շրջափակէն ներս: Բացումը կատարուեցաւ Սուրիոյ եւ Հայաստանի հանրապետութիւններու զոյգ քայլերգներով, ապա ժողովուրդը հրաւիրուեցաւ մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութեամբ յարգելու Նահատակներուն յիշատակը:

Համազասպ Շաքարեան
 Շաբ.՝ 1ջ 12

Խմբագրական

ՍՈՒՐԻՈՅ ԶԱՄԱՆԱՐԱՆՆԵՐ ՍՈՒՏԸ

Սուրիոյ սահմանադրութեան համաձայն, իւրաքանչիւր սուրիացի քաղաքացի իրաւունք ունի ստանալու ուսում, որ պարտադիր է մինչեւ միջնակարգ եւ անվճար է Սուրիոյ պետական բոլոր վարժարաններուն եւ համալսարաններուն պարագային:

Պետական վարժարաններուն եւ համալսարաններուն կողքին, մասնաւոր հատուածին եւս բաժին յատկացուած է ուսման ոլորտին մէջ: Եթէ նախապէս մասնաւոր հատուածի յատուկ վարժարաններ կը գործէին, վերջին տասնամեակներուն թափ առին նաեւ մասնաւոր հատուածին կողմէ բանեցուող բարձրագոյն ուսման հաստատութիւններ:

Այսօր Սուրիոյ տարբեր նահանգներուն մէջ պետական համալսարաններուն կողքին կը գործեն մասնաւոր հատուածի համալսարաններ, որոնք, սակայն պարտաւորութիւն ունին հետեւելու սուրիական պետական ուսումնակրթական ծրագրին:

Սուրիոյ պետական վարժարաններէ եւ համալսարաններէ ներս ուսումը անվճար է: Ուսումը, բոլոր հանգրուաններուն ալ, կը կիրարկուի արաբերէն լեզուով, ինչ որ մեծ նպաստ կ'ունենայ Սուրիոյ մէջ մայրենի լեզուի պահպանման ու լեզուի հարստացման՝ գիտական եւ այլ ոլորտներու մէջ արաբերէն նոր եզրոյթներու օգտագործումով: Արաբական երկիրներու մէջ այս մարտավարութիւնը յատուկ է միայն Սուրիոյ:

Սուրիացի ուսանողներու մեծամասնութիւնը կը յաճախէ պետական անվճար համալսարաններ, որոնք հնագոյնը Դամասկոսի պետական համալսարանն է, որ Միջին Արեւելքի հնագոյն համալսարանը կը համարուի:

Հայկական վարժարանները ազգային, յարանուանական եւ միութենական մասնաւոր հատուածին պատկանող վարժարաններ են: Սուրիոյ մէջ ցարդ չենք յաջողած հիմնել հայկական համալսարան մը, որ իրականանալու պարագային մասնաւոր հատուածի համալսարաններուն մաս կազմելով կրնայ մեծ ներդրում ունենալ Սուրիոյ ուսումնակրթական կեանքին, յատկապէս նկատի ունենալով գիտական թէ գրական ոլորտներու սուրիահայ մասնագետներու, Սուրիոյ մէջ ապրող թէ Սուրիայէն դուրս ապրող, նկատառելի թիւը:

Բնականաբար նման համալսարանի մը հիմնումը նիւթական եւ մարդու զորքի պատկառելի դրամագլուխի եւ ծրագրաւորումի կը կարօտի, ինչ որ դիւրաւ կարելի չէ ապահովել երկրի ներկայ ծանր պայմաններուն մէջ, սակայն մօտիկ ապագային կարելի է նման դրական քայլի մը մասին պատկերացում կազմել, հաւանաբար օգտուելով նաեւ Հայաստանի ուսումնական բարձրագոյն հիմնարկներու հետ գործակցելու կարելիութենէն եւ հիմնելու համալսարան մը, ուր կարելիութիւն կ'ունենան ուսանելու ոչ միայն հայեր, այլ սուրիացիներ ընդհանրապէս:

Այս տարի Սուրիոյ պաշտպանութեան պետական քննութիւններու առաջին փուլը յանձնեցին եւ յաջողեցան 121.761 երկրորդականի շրջանաւարտներ, որոնք մէջ նաեւ հայկական վարժարաններու շրջանաւարտներ:

Օգոստոսին փափաքողներուն առիթ պիտի տրուի նաեւ լրացուցիչ՝ երկրորդ փուլի, քննութեանց ներկայանալու:

Սուրիահայ շրջանաւարտներ իրենց միջինին համաձայն իրաւունք կ'ունենան ընտրելու բարձրագոյն ուսման ճիւղը, բարեբախտաբար մասնաւոր հատուածի համալսարաններ առիթ կու տան անելի դիւրին պայմաններով ընդունուելու, հետեւաբար մեր շրջանաւարտները կարելիութիւն կ'ունենան իրենց նախասիրութեան հետեւելու, եթէ կարողութիւն ունենան մասնաւոր հատուածի համալսարանի նիւթական պարտաւորութիւնը հոգալու:

Մեր աշակերտներէն շատեր, սակայն, երբեմն մասնագիտական ճիւղի ընտրութիւնը կատարած պահուն լրջօրէն չեն մտածեր իրենց նախասիրութիւններուն կամ ճիւղի ընձեռած աշխատանքի կարելիութիւններուն մասին, այլ կ'ընտրեն իրենց միջինին արտօնած բարձրագոյն սահմանին գտնուող մասնագիտութիւնը, երբեմն ալ՝ պարզապէս ընկերութեան մէջ որպէս երկրաչափ կամ փաստաբան ճանչցուած ըլլալու, եւ ոչ թէ լրջօրէն տուեալ ասպարէզին մէջ գործելու: Այս իսկ պատճառով ուսանողներու նկատառելի տոկոս մը ուսման արդիւնքին մասին չի մտածեր մասնագիտական ճիւղի ընտրութեան պահուն: Այս երեւոյթը բացասական ազդեցութիւն կ'ունենայ երկրէն թէ համայնքէն ներս ապագայ մարդու շխատանքի որակին, ինչպէս նաեւ ուսանողներու զարգացման մակարդակին վրայ:

Նախընտրելի պիտի ըլլար, որ մեր շրջանաւարտները, մեկդի դրած ընկերութեան մէջ այսինչ կամ այնինչ տիտղոսով ճանչցուելու բարդոյթը, ընտրելի իրենց միջինին համապատասխանող այնպիսի նիւթեր, որոնք իրենց հետաքրքրութիւններուն եւս յարիր են եւ կը նպաստեն իրենց զարգացման ու աշխատանքի ասպարէզին մէջ յաջողութեան: Այսպիսով բարձրագոյն ուսումը համեմատաբար անելի արդիւնաւետ կը դառնայ եւ շրջանաւարտները դիւրաւ իրենք զիրենք արժեւորուած կը տեսնեն մասնագիտացման եւ գործի ասպարէզներուն մէջ, ուսումը կը դարձնեն ոչ թէ պարզապէս վկայականի տիրանալու եւ որեւէ աշխատանք տանելու միջոց, այլ՝ ինքնագարգացման, մասնագիտական նոր մակարդակներու նուաճման ու աշխատանքի մէջ ստեղծագործ եւ յաջողակ դառնալու միջոց:

«Գ.»

-2ինուորական աղբիւր մը յայտնեց, որ Պանիասի շրջակայքը գտնուող գինուորական կէտ մը Իսրայելի օդային յարձակումին թիրախը դարձաւ: Երեքշաբթի 9 Յուլիսի կէս գիշերին, ժամը 00:20-ին, որուն հետեւանքով նիւթական վնասներ արձանագրուեցան:

Աղբիւրին համաձայն, Իսրայելի հրթիռները ուղղած էր Միջերկրականի ուղղութենէն դէպի Պանիասի արեւմտեան շրջան՝ թիրախ դարձնելով տեղւոյն գինուորական կէտերէն մին:

-Ուրբաթ, 5 Յուլիս 2024-ին, Սուրիոյ Հանրապետութեան Նախագահութիւնը գումար Սուրիոյ Հանրապետութեան Նախագահութեան խորհրդատու Լուսա աշ-Շըպլի մահուան լուրը:

Շըպլի Նախորդ տարիներուն ընթացքին Սուրիոյ Հանրապետութեան Նախագահութեան քաղաքական եւ տեղեկատուական գրասենեակի տնօրէնութիւնը ստանձնած էր, որմէ ետք Նախագահութեան մէջ անձնական խորհրդատուի պաշտօնը վարած էր:

Յիշեցք, որ խորհրդատու Շըպլի 2 Յուլիս, 2024-ին, Դամասկոսի ճամբուն վրայ եկթարկուեցաւ ինքնաշարժի մեծ արկածի մը, որուն պատճառով գլխուղեղի արիւնահոսութիւն ունեցաւ:

Սուրիոյ Հանրապետութեան Նախագահութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները յայտնեց հանգուցեալի ընտանիքին:

- Սուրիոյ խորհրդարանական ընտրութիւններու հայ ազգի միասնական թեկնածու Մարիա Գարրիէլեան, ընկերակցութեամբ ընտրական կեդրոնական մարմնի անդամներուն, հանդիպում ունեցաւ Ազգային Մշակու-

թային Միութեան վարչութեան, Կրթասիրաց Մշակութային Միութեան Հոգաբարձութեան, Գերմանիկ Վասպուրական մշակութային միութեան վարչութեան եւ TOGETHER հաստատութեան տնօրէնին ու անձնակազմին հետ:

Հանդիպումին քննարկուեցան հալէպահայ համայնքը յուզող գլխաւոր հարցերն ու մտահոգող խնդիրները:

Նշեալ կողմերը իրենց գօրակցութիւնը յայտնեցին ազգի թեկնածուին եւ շերմագին բարեմաղթութիւններ յայտնեցին անոր:

-Ազգի թեկնածուն հանդիպում ունեցաւ նաեւ «Սարխաթ Ուաթան» խմբակցութեան հետ:

Խմբակցութեան անդամները լրջախոհութեամբ եւ հարցերու վերլուծման իրատեսական մօտեցումով թեկնածուին հետ քննարկեցին քաղաքացիները յուզող բազմաթիւ հարցեր, ի մասնաւորի կեդրոնականացող կրթական բնագաւառին (ուսումնական ծրագրեր, դաստիարակութեան համակարգեր, կրթութեան կերպեր, եւ այլն), ծառայողական ոլորտին, կենցաղային եւ յարակից հարցերու վրայ:

Խմբակցութիւնը բարեմաղթութիւններ յայտնեց թեկնածուին՝ իր աշխատանքներու հեզասահ ընթացքին ու յաջողութեան համար, այնուհետեւ իրավիճակի բարեփոխման ի խնդիր գործակցութեան պատրաստակամութիւն յայտնեց:

Լուրեր Հայաշխարհին

ՈՒՍՏՆԱԿՐԵՆԻ ՄԵՋ ՄԻՐՉՈՅԵԱՆ-ՊԱՅՐԱՄՈՎ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴՊՄԱՆ ՀԱՄԱՉԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԳԿԱՅ

«Արմենիա»-ի հետ գրոյցի ընթացքին այս մանրամասնությունը յայտնաբերված է Հայաստանի Արտաքին գործոց Նախարարության մամուլի խօսակցի Անի Պատալեան:

Հայաստանի արտաքին գործոց Նախարար Արարատ Միրզոյանը և Ատրպեյճանի արտաքին գործոց Նախարար Ժեյհուն Պայրամովը հրապարակեցին իրենց մասնակցությունը ՆԱԹՕ-ի գագաթնաժողովին:

«Միրզոյան-Պայրամով պաշտոնական հանդիպման, բանակցություններու համաձայնություն չկայ», ըսաւ Պատալեան:

Հայաստանի արտաքին գործոց Նախարար Արարատ Միրզոյանը և Ատրպեյճանի

ՅՈՅՍ ԵՒ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹԻՒՆ` ԱՐՃԱՄԱՀԱՅ ԲԱԶՄԱՉԱԿ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ

Հայ Օգնութեան Միութեան «Յոյսի Օճախներ» ծրագիրը, որ ընթացք առաւ Յունուար 2024-ին, կը նպատակադրէ հարազատ երդիք մը ապահովել արցախահայ ընտանիքներու, որոնք Ատրպեյճանի հայատեաց քաղաքականութեան իբրեւ արդիւնք՝ Արցախի հայաթափումով, կորսնցուցին իրենց բնակարանները:

«Յոյսի Օճախներ» ծրագիրով արդէն իսկ գնուած են երկու բնակարաններ՝ Հայաստանի Շիրակի մարզի Ախուրիկ գիւղին մէջ: Բնակարանները կը գտնուին Նորոգութեան ընթացքին մէջ, ինչպէս՝ կոյուղիներու Նորոգութիւն, հորի պատրաստութիւն, պէտքերը օգնականներու տեղադրում:

Հաւատարիմ իր սկզբունքներուն և նպատակներուն՝ Հայ Օգնութեան Միութիւնը կը շարունակէ ճիգեր թափել իր կարելիութիւններու սահմաններուն մէջ նոր բնակարաններ գնելու և գանոնք հիմնովին վերանորոգելու ետք՝ յանձնելու արցախահայ ընտանիքներու:

ՀՕՄ-ի Կեդրոնական վարչութեան ջերմ փափաքն է, որ կարելի եղածին չափ նկատելի թիւով արցախահայ ընտանիքներ ձմեռը դիմաւորեն իրենց հարազատ երդիքին տակ:

Հայ Օգնութեան Միութիւնը կը հաւատայ, որ հաւաքական ճիգերով և պատասխանատուութեան խոր գիտակցութեամբ կարելի պիտի ըլլայ «Յոյսի Օճախներ» ծրագիրը յաջողութեամբ պսակել:

ՀՕՄ-ի սոյն ծրագիրին կարելի է աջակցիլ՝ միանալով ՀՕՄ-ի Կեդրոնական վարչութեան ընկերային ցանցերու վրայ էջերուն կամ օգտագործելով ars1910.org/give/ կայքը:

ՀԱՅ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԲԱԳՐԱՏ ՍՐԲԱԿԱՆ. «ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԻՐԱՆՅԻ ՄԵՋ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ՄՊԱՌՆԱՅՈՂ ԳՈՐԾ ԿԱՏԱՐԱԾ ԵՆ ՈՒ ԿԸ ՀՊԱՐՏԱՆԱՆ ԱՆՈՎ»

Կիրանցի մէջ իշխանութիւնները կատարած են հակաօրինական, հակասահմանադրական, մեր պետութեան գոյութեան սպառնացող գործ և անոր համար կը հպարտանան: Այս մասին 8 Յուլիսին, Սուրբ Աննա եկեղեցւոյ բակին մէջ լրագրողներու հետ գրոյցի ընթացքին ըսաւ Բագրատ սրբազան՝ խօսելով իշխանութեան ներկայացուցիչներուն օրերս Կիրանց կատարած այցելութեան մասին:

«Բացի անկէ, կատարած են այն հրահանգը, որ թելադրուած է թշնամիին կողմէ, այսինքն գիջած են հայրենիքը: Ստրուկի ու ճորտի պես գացած են ցոյց տալու իրենց տիրոջը, Ատրպեյճանի իշխանութեան ու Նախագահին, որ մենք հրահանգը կատարած ենք, մեզի լաւ աչքով նայէ», աւելցուց ան: Բագրատ սրբազանի խօսքին համաձայն, իշխանութեան ներկայացուցիչները Կիրանցի մէջ բնակիչներուն չեն հանդիպած, որեւէ մէկը չեն տեսած: «Մարդկային ողբերգութեան վրայ կառուցած են թշնամիի թելադրանքէն, պարտադրանքէն բխած իրենց, այսպէս կոչուած, սահմանը: Բոլոր իմաստներով՝ թէ՛ մարդկային, թէ՛ բարոյական, թէ՛ իրաւական, սա յանցագործութիւն է, և պարզ է, թէ որոնք են անով հպարտացողները: Եթէ Արցախը յանձնած են ու հպարտ են, ամէն ինչն ալ կը յանձնեն ու հպարտ կը մնան», ըսաւ սրբազանը:

ԱՐՄԻՆԷ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ. «ԱՐՃԱՄ ԹՈՂԱԾ ԵՆԸ 6000-Է ԱՒԵԼԻ ՅՈՒՇԱՐՉԱՆՆԵՐ, ՈՐՈՆԸ ՈՉՆՉԱՅՄԱՆ ՈՒ ԻՍԼԱՄԱՅՄԱՆ ՎՏԱՆԳԻ ՏԱԿ ԵՆ»

«Արցախի տարածքին թողած ենք 6 հազարէ ավելի պատմամշակութային յուշարձաններ, որոնք այսօր ֆիզիքական ոչնչացման, նաեւ իսլամացման վտանգի տակ են», այս մասին ՄԱԿ-ի գրասենեակին դիմաց լրագրողներու հետ գրոյցի ընթացքին յայտնեց բողոքի շարժումի մասնակիցներէն Արմինէ Հայրապետեան:

Hrair Hawk Khatcherian (Copyright)

«Ասիկա այն քաղաքականութիւնն է, որ Ատրպեյճան 1920-ականներէն կ'իրականացնէ ցեղային գոմարտներու գուզընթաց: Հիմա, երբ Ատրպեյճան ցեղային գոմարտի ենթարկած է Արցախի տարածքը, հիմա ալ հայկական հետքի վերացման հարցը կը լուծէ: Ան կ'ոչնչացնէ հայկական հողերու շինութիւնները, արդէն ունինք 3 եկեղեցի հիմնայատակ քանդուած՝ առաջինը Ջրականի Մեխակաւանի Սուրբ Աստուածածին եկեղեցին էր, Բերձորի եկեղեցին և Շուշիի Յովհաննէս Մկրտիչի եկեղեցին է, որ ծանօթ է «Կանաչ ծամ» անունով: Եթէ առաջին երկուքի պարագային Ատրպեյճան կը յայտարարէր, որ անոնք Նոր կառուցուած են, ապօրինի կառուցուած են իր տարածքին մէջ, Յովհաննէս Մկրտիչի եկեղեցին կառուցուած է 18-րդ դարուն: Չանգուածաբար կը վերացնեն գերեզմանոցներ, բնակավայրեր, օրինակ՝ Քարին Տակ գիւղը: Արցախի տարածքը կը կորսնցնէ իր հայկական շունչը», ըսաւ ան:

ԱՒԵԼ ԿԸ ՆԱԽԱՏԵՍԷ ԱՐՃԱՄԻ ՄԵՋ ՄԻՆՉԵԻ ՏԱՐԵՎԵՐՉ ԱՊՕՐԻՆԱԲԱՐ ԲՆԱԿԵՃՆԵԼ ՇՈՒՐՉ 20.000 ԱՏՐՊԵՅՃԱՆՅԻ

Մինչեւ 2024-ի աւարտը, Պաքուի վերահսկողութեան տակ անցած Արցախի տարածքին մէջ ապօրինաբար պիտի բնակեցուի շուրջ 20.000 ատրպեյճանցի:

Բնակեցման մտադրութեան մասին Ատրպեյճանի վերահսկողութեան տակ անցած Շուշիի մէջ կատարուող թրջական պետութիւններու կազմակերպութեան նիստին յայտարարած է Ատրպեյճանի Նախագահ Իլհամ Ալիեւ:

Ան յայտնած է, որ Բերձորի, Շուշիի, Խոջալուի և Արցախի չորս գիւղերու բռնագրաւումէն ի վեր այնտեղ մշտական բնակութեան ապօրինաբար տեղափոխուած է 8.000 ատրպեյճանցի:

մշտական բնակութեան ապօրինաբար տեղափոխուած է 8.000 ատրպեյճանցի:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԸՆԴԱՌԱՋ

Յրաչ Վարժապետեան

Յառաջիկայ Երկուշաբթի տեղի ունեցող Սուրիոյ խորհրդարանական ընտրութիւններուն հայ համայնքի թեկնածուն է Մարիա Գաբրիէլեան:

Հաւանաբար ընթացողը հարց տայ, թէ սուրիական ոչ մէկ արմատ ունեցող այս մարդը ֆրանսա ստատծ ինչ շահագրգռութիւն ունի այս տողերը գրելու:

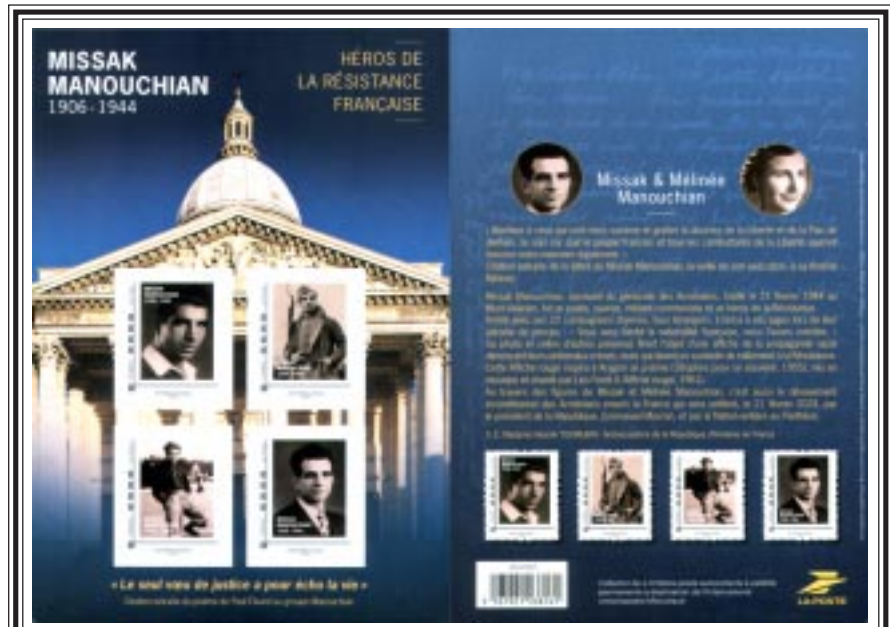

Պարզեմ: Երկրագունդի ո՛ր անկիւնը ուր հայութեան հաւաքական շահերուն ի խընդիր հայ մը յանձնառութիւն կը վերցնէ, բնականաբար կը վայելէ բոլորիս գօրակցութիւնը: Մարիա Գաբրիէլեանի պարագային տակաւին կայ կարեւոր հանգամանք մը, որ ոչ միայն ընդգծելի է, այլեւ՝ օրինակելի: Ան կը վայելէ ԱՄԲՈՂԶ համայնքին գօրակցութիւնը, առանց որեւէ յարանուանական կամ գաղափարական խտրութեան: Ահաւասիկ այստեղ կը կայանայ Էականը, ուրախալին, օրինակելին: Զարգացական հասունութեան, ազգային գիտակցութեան ցուցանիշ մըն է այս կետը, որուն համար շնորհաւորելի են համայնքի պատասխանատուները:

Մեր օրերուն, երբ հնգամեակէ մը ի վեր մեր ազգը ցաւօք կը պարզէ անմիաբան վիճակ՝ Հայրենիքէն մինչեւ Սփիւռք, սուրիահայ համայնքի միասնական այս կեցուածքը կըրկնակի ողջունելի է ու մանաւանդ պետք է դառնայ վարակիչ համազգային առումով: Անշուշտ այս բոլորին գուգահեռ կայ նաեւ թեկնածուին տուեալը:

Մարիա Գաբրիէլեանի կարողութիւնները ծանօթ են ամենուն: Ան փայլուն փաստաբան է, նաեւ՝ սիրուած ուսուցիչ եւ լրագրող: Ինչ կը վերաբերի ազգային հաւաքական կեանքին, ան փոքր տարիքէն աճած է մեր ածուին մէջ, եղած է միշտ պատուէջի վրայ, յանձնառու եւ գործունեայ, հասնելով պատասխանատու տարբեր պաշտօններու, գորս վարած է յաջողութեամբ եւ ձեռնբերեցութեամբ:

Վստահ եմ, որ Մարիա Գաբրիէլեանը Սուրիոյ խորհրդարանին մէջ իր բեղուն գործունեութեամբ պատիւ պիտի բերէ սուրիական պետութեան եւ անոր բազմաչարչար, հայրենասեր ու մաքառող ժողովուրդին, ինչպէս նաեւ անոր անբաժան ու հաւատարիմ մէկ միաւորին՝ հայ համայնքին:

Տիար Մաթիկ Էպլիդաթեան այցելեց «Գանձասար»-ի խմբագրատուն եւ այս առիթով «Գանձասար»-ի գրադարանին նուիրեց վաւերագրական արժէք ունեցող արխիւ մը՝ Միսաք Մանուշեանի նուիրուած դրոշմաթուղթերու հաւաքածոն, հրատարակուած Ֆրանսա:

ԱԶԳ. ԶԱՐԵՆ ԵՓՓԷ...

Սկիզբ՝ էջ 12

Ազգային Զարեն Եփփէ ճեմարանի տնօրէնուհի Չեփիւռ Ռէիսեան իր սրտի խօսքը շրջանաւարտներուն փոխանցելէ ետք, ընթացեց 2023-2024 տարեշրջանի ուսումնակրթական տեղեկագիրը եւ ներկայացուց աշակերտներուն ձեռքբերումները:

Ամէն տարի ճեմարանի Շրջ. Միութիւնը կը պարզեւատրէ միջնակարգի երեք կարգերու առաջնակարգ աշակերտները: Արդարեւ տնօրէնուհիին եւ Շրջ. Միութեան անդամ Շահէ Տէր Արթինեանի ձեռամբ նախ պարգեւատրուեցան 2022-2023 ուսումնական տարեշրջանի 9-րդ կարգի պետական քննութեանց առաջնակարգ երեք աշակերտները՝ Սեւակ Թաթոյեան (առաջին), Ալեքս Արամեան (երկրորդ), Թամար Իփճեան (երրորդ):

7-րդ կարգէն պարգեւատրուեցան՝ Գառնի Զեւարայեան (առաջին), Սիրուն Աւետիսեան (երկրորդ), Լիանա Ասատուրեան (երրորդ):

8-րդ կարգէն պարգեւատրուեցան՝ Ալինա Գրիգորեան (առաջին), Բալիկ Մարգրէան (երկրորդ), Գառնի Գազանճեան (երրորդ):

Հասաւ սպասուած պահը, բեմ բարձրացան 2023-2024 տարեշրջանի միջնակարգի շրջանաւարտները՝ սրբազան հօր ձեռամբ իրենց վկայականները ստանալու համար: Միեւնոյն ատեն հայերէնագիտութեան մէջ առաջնակարգ ուսանողները տնօրէնութեան կողմէ գովասանագրերու արժանացան:

Օրուան եզրափակիչ պատգամը տուաւ Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Մակար Սրբ. Արք. Աշգարեան, որ յայտնեց թէ իւրաքանչիւր ծնողի համար հպարտութիւն է տեսնել իր գաւազը նոր գազաթնուած, ապա գնահատեց գեղարուեստական յայտագիրը, որ գըլխաւորաբար կը ներկայացներ Մեծն Կոմիտասի եւ Պ. Սեւակի գործերը՝ բարձր արժեւորելով երկու տիտաններուն գոհողութիւնը եւ ունեցած մեծ դերն ու հետքը պատմութեան էջերուն մէջ:

Սրբազան հայրը շեշտեց, թէ իրենց մահուընէ դար մը անցնելով մէկտեղ, այսօր աւելի կենդանի են բաղդատմամբ իրենց ապրած ժամանակաշրջանին եւ այս մէկը կ'արտացոլուի յաճախ կրկնուած ասմունքներու եւ երգերու ընդմէջէն: Սրբազան հայրը բարձր գնահատեց նաեւ ճեմարանի մեծ ընտանիքին կողմէ տարուած բոլոր աշխատանքները եւ անոնց առաքելութիւնը հայապահպանման առնչութեամբ, ապա շնորհաւորեց շրջանաւարտները անոնց յարատեւ վերելք մաղթելով:

Հանդէսը փակուեցաւ ճեմարանի քայլերգով, կատարողութեամբ երգչախումբին, ապա սըրբազան հօր «Պահպանիչ» արօթքով: Հանդէսէն ետք ներկաները հիւրընկալուեցան «Տիգրանեան» պարտեզ, ուր տեղի ունեցաւ այս առիթով պատրաստուած կարկանդակին հատումը:

«ՄՈՒՆԵՂ ԻՇՆԱՆ»...

Սկիզբ՝ էջ 12

Եան մասնաճիւղերուն եւ վարչութիւններուն, որոնք տարուան ընթացքին իրենց նիւթական եւ բարոյական ներդրումը բերին ճեմարանին:

Այնուհետեւ Ռէիսեան բեմ հրաւիրեց Ազգ. Զարեն Եփփէ ճեմարանի Շրջանաւարտից Միութեան Վարչութեան ատենապետուհի Հուրի Տիւլպերեանը, միութեան կողմէ պարգեւատրելու ուսումնական այս տարեշրջանի 10-րդ եւ 11-րդ կարգերու եւ նախորդ տարուան 12-րդ կարգի աշակերտները: Անոնք են.

- 10-րդ կարգ՝**
 - 1) Սեւակ Թաթոյեան
 - 2) Սելինա Երեցեան եւ Ալեքս Արամեան
 - 3) Մերլի Մկրտիչեան

- 11-րդ կարգ գիտական՝**
 - 1) Նանոր Լախոյեան
 - 2) Շողակ Խրոյեան
 - 3) Արփի Արապանեան

- 11-րդ կարգ գրական՝**
 - 1) Սելա Ասթարճեան
 - 2) Լիլիթ Սարգիսեան

- Նախորդ տարուան 12-րդ կարգ գիտական՝**
 - 1) Արեգ Արոյեան
 - 2) Աննա Սաղապազարեան
 - 3) Ներսէս Գասապեան

- Նախորդ տարուան 12-րդ կարգ գրական՝**
 - 1) Թալին Պեպեճեան
 - 2) Անահիտ Միխսեան
 - 3) Ճորճ Ալաճաճեան

Հայերէնագիտութեան մէջ վերջին երեք տարիներուն բարձրագոյն նիշեր ապահոված ըլլալու համար «Մկրտիչ Մկրտիչեան» մրցանակով պարգեւատրուեցան հետեւեալները՝

- 1) Արեն Խրոյեան եւ Աննա Պետրոսեան
- 2) Յովիկ Տաղտաղեան
- 3) Մարի Ռոզ Զեօշկերեան

Օրուան բեմավար, 12-րդ կարգի դաստիարակ Ներսէս Պարսումեան բեմ հրաւիրեց շրջանաւարտները ստանձնելու իրենց վկայականները: Վկայականներուն կողքին Համազգային Հայ Կրթական եւ Մշակութային Միութեան Շրջ. Վարչութեան կողմէ պարգեւատրուեցան 12-րդ կարգի հայերէնագիտութեան նիւթին մէջ գերազանց արդիւններ ապահոված շրջանաւարտները:

Պահը տպաւորիչ էր, շրջանաւարտները ուսումնական կարեւոր փուլ մը բոլորած ըլլալու բերկրանքը կ'ապրէին:

Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդը իր եզրափակիչ պատգամով նախ շնորհաւորեց շրջանաւարտները եւ լուսարձակի տակ առաւ ճեմարանի մարդակերտման առաքելութիւնը:

Մակար սրբազան յորդորեց շրջանաւարտները աշխատասիրութեամբ, յոյսով եւ պայքարի ոգիով շարունակել իրենց ուսումը եւ կառուցած մնալ եկեղեցւոյ, կրօնքին, ազգին ու հայրենիքին:

Հանդիսութիւնը փակուեցաւ ճեմարանի քայլերգով եւ սրբազան հօր «Պահպանիչ» արօթքով: Ու հնչեց վերջին գանգը...:

ՍՈՒՐԻՈՅ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՑ 2022-2023 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՉԱՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆԻ ԱԲԱՐՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ՝ ՊԱՔԱՆՈՐԻԱՅԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ

Սուրիոյ մակարդակով 12 աշակերտ-աշակերտուհիներ պաքալորիայի քննութիւններուն ապահոված են ամբողջական գնահատանիշը՝ 2900: Այս լուրը հաղորդեց Սուրիոյ Կրթութեան Նախարարութիւնը Կիրակի, 7 Յուլիսի առաւօտեան: Նախարարութեան համաձայն, Սուրիոյ մէջ 2023-2024 ուսումնական տարեշրջանի պաքալորիայի պետական քննութիւններու յաջողութեան արդիւնքը հետեւեալն է՝ գիտական բաժին 57,09 առ հարիւր, գրական բաժին՝ 44,93 առ հարիւր: Կրթութեան նախարար դոկտ. Մուհամմետ Ամէր ալ-Մարտինի Սուրիոյ պետական պատկերասփիւռի կրթական կայանէն յայտնեց, որ քննութիւններու մասնակցութեան պատկերը եղած է հետեւեալը՝ գիտական բաժինէն մասնակցած է 144.983 աշակերտ-աշակերտուհի, գրական բաժինէն՝ 56.290 աշակերտ-աշակերտուհի: Սուրիոյ հայկական երկրորդական վարժարաններու 12-րդ կարգի աշակերտները եւս մասնակցութիւն բերին պաքալորիայի պետական քննութիւններուն: Ստորեւ կը ներկայացնենք Յալէպի հայկական երկրորդական վարժարաններու արդիւնքները:

ՔԱՐԷՆ ԵՓՓԷ ԱԶԳ. ՃԵՄԱՐԱՆ

Գրական բաժին
Մասնակցողներու թիւ՝ 13
Ցաջողածներու թիւ՝ 8
Ցաջողութեան տոկոս՝ 62%

Մարինէ Պալապանեան.....	2487
Մեղեղի Թահմիզեան.....	2163
Ծիլա Գանձապետեան.....	2138
Սիմոն Գանտարեան.....	1924
Ժոզէֆ Աթրաշ.....	1836
Սելին Սարգիսեան.....	1834
Արփի Գարին Կոստանեան.....	1769
Վանայ Ժամկոչեան.....	1727

Գիտական բաժին
Մասնակցողներու թիւ՝ 43
Ցաջողածներու թիւ՝ 38
Ցաջողութեան տոկոս՝ 89%

Արէն Խոյեան.....	2869
Յովիկ Տաղտաղեան.....	2834
Մայք Գեւորեան.....	2808
Նարեկ Ռալֆ Ապաճեան.....	2790
Աննա Պետրոսեան.....	2759
Սիլվա Քիլեճեան.....	2720
Արինա Պոշկեղեանեան.....	2681
Նարեկ Թանաշեան.....	2657
Արմիկ Մինաս.....	2656
Սեդի Խաչերեան.....	2618

Սկո Սողոյեան.....	2598
Ալինա Ղարիպեան.....	2565
Մարի Ռոզ Բեռլերեան.....	2503
Անդրանիկ Կիւլտալեան.....	2481
Սերոբ Եագուպեան.....	2467
Լիանա Միրզոյեան.....	2450
Տիգրան Խաչատուրեան.....	2428
Սերենա Սագայեան.....	2428
Արսէն Ազըլեան.....	2413
Պետիկ Փայասեան.....	2407
Ասատուր Ղարիպեան.....	2383
Կարո Կելբեկեան.....	2267
Հրակ Գասապեան.....	2179
Գօգօ Գրիգորեան.....	2148
Յակոբ Մոմճեան.....	2120
Ռոզելլա Գագանճեան.....	2118
Սելին Յեճիւնեան.....	2098
Ժուլի Աղայապեան.....	2076
Լալա Օրոլեան.....	2058
Յովսէփ Պաղտիկեան.....	2046
Լանա Համբարձումեան.....	2044
Ներսէս Պալապանեան.....	2041
Ծիլա Ժամկոչեան.....	2021
Ճորճ Կիւլիմեան.....	2020
Յակոբ Շահան Քիւրիմլեան.....	1971
Ժան Արշեան.....	1913
Ռոզալիստա Սուսանի.....	1886
Աննա Մարիա Նալպանտեան.....	1780

ԼՆԱՃԱՐԵԱՆ-Գ.ԿԻԼՊԵՆԿԵԱՆ ԿԵԻՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

Գիտական բաժին
Մասնակցողներու թիւ՝ 25
Ցաջողածներու թիւ՝ 20
Ցաջողութեան տոկոս՝ 80%

Միշէլ Պեճուն.....	2844
Նիքոլա Պեճուն.....	2831
Կարապետ Մելիսանճեան.....	2786
Փարիկ Թիւֆէնքճի.....	2770
Գեորգ Սարգիս.....	2655
Անի Առին Չիրիշեան.....	2640
Շանթ Խլոյեան.....	2596
Արման Տիրարեան.....	2567

Սերժ Զասսիս.....	2567
Սամար Խապապազ.....	2468
Բարթա Խապապազ.....	2381
Կարին Շառոյեան.....	2299
Յակոբ Մանուկեան.....	2214
Ժիլ Տըքքի.....	2193
Յակոբ Չաքարեան.....	2164
Ստեփան Թաթլեան.....	2115
Վալիա Նալպանտեան.....	2059
Անահիտ Գահուէճեան.....	1829
Ճորճ Կիւլիկեան.....	1783
Չէն Ալ Ապտին.....	1692

ԿՐԹԱՍԻՐԱՅ Ս. ՉԷՄՊԵՐՃԵԱՆ ԵՐԿՐԻ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

Գրական բաժին
Մասնակցողներու թիւ՝ 7
Ցաջողածներու թիւ՝ 6
Ցաջողութեան տոկոս՝ 86%

Մայք Բապազ.....	2183
Սանտրա Շարգի.....	2165
Լարիսա Քիլիս.....	1987
Քրիստին Լուլի.....	1831
Ալին Ասատուրեան.....	1785
Միխայիլ Նուհ.....	1565

Գիտական բաժին
Մասնակցողներու թիւ՝ 41
Ցաջողածներու թիւ՝ 37
Ցաջողութեան տոկոս՝ 91%

Նուր Լաուզի.....	2755
Ժոյս Ալնասսար.....	2715
Փամելա Սաֆար.....	2664
Պօղոս Տատաղլեան.....	2622
Արփի Գահուէճեան.....	2618
Ինանա Նասթա.....	2605
Ժենի Յովակիմեան.....	2602
Ճորճ Պաթիխա.....	2600
Փամելա Հատտատ.....	2587
Իսպիր Իլիաս.....	2546

Սելին ալ-Սալում.....	2542
Յարութ Ճեւանեան.....	2523
Մանուէլլա Թաուայիֆի.....	2437
Միրիամ Ֆաթթալ.....	2435
Նայա Հոմսի.....	2418
Փիլիպ Պապիկեան.....	2340
Միրիամ Գագանճի.....	2299
Քրիսթին Ֆայթլի.....	2196
Սելին Ասֆահանի.....	2195
Գրիգոր Չոլուշեան.....	2151
Չաւեն Խաչքոչեան.....	2114
Լիլիթ Մկրտիչ.....	2106
Սելին Չիանէ.....	2035
Նայա ալ-Սաաուալ.....	2033
Մարիելլա Տոլմայե.....	2032
Սարին Աննա Պալապանեան.....	2022
Ժենի Կելբեկեան.....	2014
Թերեզա Զապապազ.....	1992
Սիւնիա Ահմար Տգևօ.....	1953
Մարիա Սապապազ.....	1933
Սամիա Սքիֆա.....	1869
Յակոբ Ունճեան.....	1868
Համբիկ Տապապաղեան.....	1839
Ժուլի Իսիւզ.....	1832
Սիւնիա Հատտատ.....	1775
Ճորճ Խուրի.....	1689
Սերենա Խաչօ.....	1644

ՀԱՅ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԵԹԷԼ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

Գիտական բաժին
Մասնակցողներու թիւ՝ 22
Ցաջողածներու թիւ՝ 21
Ցաջողութեան տոկոս՝ 96%

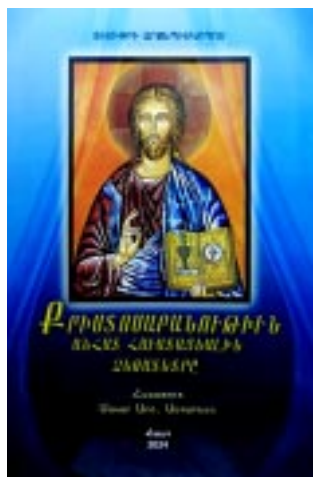
Ժան Սայել.....	2900
Մաճո Դապի.....	2881
Նուր Մախիսուլ.....	2827
Մայքլ Գարանդա.....	2812
Արահամ Արմենակ.....	2741
Անթուան Հալլաք.....	2737
Փիլիպ Հաճճար.....	2685
Գեորգ Գույումճեան.....	2664
Մանուէլա Մատտի.....	2611

Տիան Մարաշիլի.....	2474
Նադամ Թումա.....	2471
Էտուարտո Լահտօ.....	2446
Միշէլ Պուլսու.....	2422
Միրիամ Ապտի Մասիհ.....	2342
Սիւնիա Տիպ.....	2341
Թիթար Աղապարեան.....	2221
Թալին Գանձապետեան.....	2203
Տալիտա Աշքեան.....	1977
Սարա Բեշիշ.....	1966
Սելին Մարիա Խաչատուրեան.....	1961
Սարգիս Սագեան.....	1937

«Գանձասար» շնորհակալութեամբ ստացաւ Գեորգ Տ. Մակար Արք. Աշգարեանի հայացուցած Տիմոթէի Արքեպիսկոպոսի

«ՔՐԻՍՏՈՍԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆՀԱՏ ՀԱԲՏԱՑԵԱԼԻՆ ԶԵՌԱՏԵՏՐԸ»

գիրքը, Արմեն Գասպարեան Տպագրատուն, Յալէպ, 2024:

«Գանձասար» շնորհակալութեամբ ստացաւ ՀՍԸՄ-ի

«ՄԱՐՁԻԿ»

պարբերաթերթը, 44-րդ տարի թիւ 432:

Թուրքիոյ նուրջ

ԹՐԵԱԿԱՆ ԲՈՆԱԳՐԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐ ԿՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՀԱԼԵՊԻ ԱՐՈՒԽՐԶԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԵՋ ԻՐԵՆՅՑ ԴԵՄ ՅՈՅՅԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ԿԱԼՆԱԽՈՐՄԱՆ ԱՐՇԱԽԸ

Ապօրինի կերպով Հալեպի արուարձաններ ներխուժած թրքական ուժեր կը շարունակեն իրենց դէմ Յուլիսին ընթացք առած ցոյցերու մասնակիցներուն կալանաւորման արշաւը:

Յուցարարներ, Անգարայէն եկած զինեալներու մասնակցութեամբ, Յուլիսի սկիզբը սկսած էին յարձակիլ զինուորական այն ապօրինի կետերուն, ինչպէս նաեւ միջանցքներուն, վարչական գրասենեակներուն վրայ, որոնք թրքական զօրքին վերահսկողութեան տակ կը գտնուէին: Այս յարձակումներուն հետեւանքով շուրջ տասնեակ մը թուրք զինուոր սպանուած, քսան ուրիշներ ալ վիրաւորուած էին: Յարձակումը սկսած էր Կայսերի մէջ թուրքերու կողմէ սուրիացիներու կալուածներուն թիրախաւորման իբրեւ պատասխան, ինչպէս նաեւ վերջերս շրջանառուող Սուրիա-Թուրքիա յարաբերութիւններու մերձեցման լուրերուն իբրեւ արդիւնք:

Ազգէն եւ Աֆրինէն բնակիչներ «Ուաթան»-ին յայտնեցին, որ թրքական ուժերը աւելի քան 25 ցուցարար ձերբակալած են, որոնցմէ մաս մը Թուրքիա, ուրիշներ անորոշ ուղղութիւններ փոխադրած են: Աղբիւրին համաձայն, թրքական ներկայութեան դէմ ցոյցերը կը շարունակուին, որուն հետեւանքով ալ թրքական բանակին կողմէ ցուցարարներու հետապնդումները:

ԹՈՒՐԵՒՈՅ ՄԵՋ «ACIK RADYO»-Ի ՇԵՈՒՐԶԱԿԱՆ ԿԱՍԵՅՄԱՆ ԴԵՄ ՍՏՈՐԱԳՐԱԶԱԽԱՔ ՍԿԱՍԾ Է

Իսթանպուլէն հեռարձակուող «Acik Radyo»-ի գործունեութեան կասեցման մասին գոյացած պետական որոշումին դէմ Թուրքիոյ մէջ ստորագրահաւաք սկսած է:

Կայանը կասեցուած էր «Թուրքիոյ ձայնասփիւռի եւ պատկերասփիւռի բարձրագոյն խորհուրդ»-ին (RTUK) կողմէ «Հայոց Յեղասպանութիւն» եզրոյթի օգտագործման պատճառաբանութեամբ:

RTUK-ի որոշման դէմ բողոքարկած են շարք մը սիւնակագիրներ, լրագրողներ եւ քաղաքական գործիչներ:

Բողոք արտայայտող ստորագրահաւաքի յայտարարութեան մէջ ըսուած է. «Acik Radyo-ն ռատիոյի մը, որ յայտնած է իւրաքանչիւր կարծիքի արտայայտման համար իր բաց ըլլալը: RTUK-ի կողմէ այդ ռատիոյի հեռարձակումը դադարեցնելու մասին գոյացած որոշումը ընդունելի տարբերակ չէ եւ բացայայտօրէն կը հակասէ սահմանադրութեամբ երաշխաւորուած խօսքի ազատութեան:

Մենք կը պահանջենք, որ այս որոշումը իսկոյն չեղեալ համարուի եւ ալ աւելի շատ վնաս չհասցուի խօսքի ազատութեան»:

Ընդձեռնած է նաեւ, որ հեռարձակումէն զրկուած ռատիոն տարիներէ ի վեր բարձրորակ հեռարձակում ապահոված է:

Յիշեցնենք, որ RTUK-ը կասեցուցած էր Իսթանպուլէն հեռարձակուող «Acik Radyo»-ի հեռարձակման վաւերականութիւնը:

ՊԱՐ, ՊԱՐՈՅԿ...

Սկիզբ՝ էջ 8

ին պոռթկումով: Գեղեցիկ խօսքի իսկական վարպետ մըն էր ու հայերէն լեզուի խորահմուտ երկրպագու մը: Իր «Անլուելի զանգակատուն»-ը, առ այսօր, չի դադարի բեմերու գարդն ըլլալէ: Իր «Քիչ ենք, բայց հայ ենք» բանաստեղծութիւնը վար չ'իյնար հայ աշակերտներու շրթներէն...: Որքան հասուն միտք ու վարակիչ յոյզ կայ իր քերթողական վաստակին մէջ՝ անկա կոչուի «Նորից քեզ հետ», «Այր մի Մաշտոց անուն», «Մարդը ափի մէջ» թէ «Եղիցի լոյս»...:

Պարոյր Սեւակի մասին գրուած են անշուշտ անթիւ-անհամար յօդուածներ, նաեւ՝ առանձին հատորներ, վերլուծական կամ գրականագիտական բնոյթի: Միջին ընթերցողը, սակայն, անապայման պետք է կարդայ հայրենի գրականագետ Լեւոն Հախվերտեանի «Պարոյրը» յուշագրական փոքրածաւալ գիրքը (Պէրյուր, 1981), ուր սքանչելի եւ տպաւորիչ մանրամասն պատմութեամբ են արկածահար բանաստեղծին կեանքէն, մտածողութենէն ու ապրումներէն:

Քերթողութենէ հեռու՝ Հայաստանի մէջ ա'յլ մարզի մը հեղինակաւոր մէկ անունն էր փրոֆ. Պարոյր Սուրաբեան (1933-2011): Ծնունդով՝ Ջաւախքի շրջանէն էր: Երկար տարիներ ուսումնասիրեց հայ-վրացական միջնադարեան մշակութային կապերը, սերտեց Կովկասի ժողովուրդներուն անցեալը, իր հայեացքէն չհեռացուց վիրահայոց պատմութիւնը ու մասնագիտական հարիւրաւոր յօդուածներ ստորագրեց այս մասին՝ Հայաստանի բանասիրական մամուլին մէջ:

Հայաստանի մէջ ծանօթ անուն մըն է Պարոյր Հայրիկեանն ալ (ծն. 1949), որ խորհրդային շրջանին Նշանաւոր այլախոհ մըն էր՝ որպէս անդամ կամ ղեկավար ընդդատակեայ Ազգային Միացեալ Կուսակցութեան: Անկախութենէն քանի մը տարի առաջ ալ ան հիմնեց ու գլխաւորեց Ազգային Ինքնորոշում Միաւորումը: Բանտարկուեցաւ, ազատագրուեցաւ քանիցս: 90-ականներուն ընտրուեցաւ Հայաստանի խորհրդարանի անդամ:

Լրագրական կալուածին մէջ եւս ինծի ծանօթ են քանի մը «Պարոյր»-ներ:

Նախ, կ'արժէր յիշել մոռցուած անուն մը՝ Պարոյր Զէչեանը (1884-1946): Պոլսոյ նախաեղեռնեան շրջանի ազդեցիկ լրագրերէն «Բիւզանդիոն»-ի հիմնադիր-խմբագիր Բիւզանդ Զէչեանի զաւակն էր ան: Զալեց հօրը ուղիէն՝ ամբողջ կեանքը նուիրաբերելով մամուլի աշխատանքին: Տարիներով պոլսահայ թերթերը որոնեց բազմաթիւ յօդուածներով (յաճախ ալ՝ սուր գրքնապայքարներով), որոնք մէջ ի յայտ կու գար ոչ միայն հմուտ գրաբարագետն ու լեզուագետը, այլեւ պատմագետը, աշխարհագրագետն ու քաղաքական ելեւէջներու ուշադիր հետեւողը:

Կ'անցնիմ Եգիպտոս ու այնտեղ չեմ կրնար մոռնալ երգիծագիր Պարոյր 2. Մասիկեանը (1914-1989): Ծնած էր Ատանա: Ընթացաւարտ ըլլալէ ետք Գահիրէի Պերպերեան վարժարանէն՝ համալսարանական կրթութիւն ստացեր էր Եւրոպա (իրաւագիտութիւն՝ Փարիզ, գրականութիւն ու փիլիսոփայութիւն՝ Պրիւսէլ): 30-ական թուականներու կեսերուն Գահիրէ վերադառնալով՝ սկսած էր կիրարկել իր ասպարեզը՝ իրաւաբանութիւնը, միաժամանակ լայն աշխատակցութիւն բերելով Եգիպտոսի մամուլին, առաւելաբար ստորագրելով երգիծական էջեր: «Մեր կեանքը» (1946), «Չարեքու եւ բարիներու պատմութիւն» (1946), «Կոտորած խաչեր» (1959), «Տեղատարափ» (1962) եւ «Թռիչքներ» (1987) հատորները կը փրկեն իր անունը կորուստէ ու անուրանալի տեղ մը կ'ապահովեն իրեն սփիւռքահայ երգիծական գրականութեան ածուին մէջ: Մասիկեան վարպետ շուրջակա հար էր նաեւ:

Փարիզն ալ ուներ «Պարոյր» մը՝ Պարոյր Էլեկեանը: Բուրճուլի մոռցուած անուն մըն է ան հիմա: Ծնունդով պարսիկացի էր. կը բանեցներ իր անունը կրող տպարան մը ու 50-ական թուականներուն կը խմբագրէր «Լուսադրիւր» անունով գրական պարբերաթերթ մը՝ քանի մը գաղափարակից ընկերներու գործակցութեամբ:

Լիբանանն ալ աչք կը քթթէ մեզի, այստեղ, իր երկու վաստակաւոր հրապարակագիրներով, յանձինս Պարոյր Երեցեանի (1914-2006) եւ Պարոյր Աղպաշեանի (ծն. 1945-ին): Առաջինը, ծնունդով՝ աստանացի, իր հոգածութեան առարկայ դարձուց հայ համայնավարներու «Կանչ» ապա «Ազգային Մշակոյթ» շաբաթաթերթերը՝ պատնէշի վրայ մնալով մինչեւ իր հուսկ շունչը: Երկրորդը թէ՛ ուսուցչագործեց հայկական կրթօճախներէ ներս, թէ՛ վարեց խմբագրութիւնը ՌԱԿ-ի «Չարթօնք» օրաթերթին, 1990-2007: Իր հրապարակագրական յօդուածներու ընտրանին լոյս ընծայուեցաւ եռահատոր շարքով մը՝ «Ապրուած հրապարակագրութիւն» յետադարձ հայեացքով՝ խորագրին տակ (Պէրյուր, 2008-2010):

Կ'եզրափակեմ էջս երկու հոգեւորականներու յիշատակին ոգեկոչումով:

Անցնում է մին Տ. Պարոյր աւ. քինյ. Սարգիսեանն է (1930-2001): Արաբական Ծոցի շրջանի անդրանիկ հայ հովիւը, որ 1962-ին Զուլեյխա հաստատուելով՝ հովուեց ու կազմակերպեց շրջանի նորածիլ համայնքը շուրջ 35 տարի, տնօրէնի եւ ուսուցիչի պաշտօն վարելով նաեւ տեղւոյն Ազգ. Ըմբարանին մէջ:

Միւսը՝ Տ. Պարոյր վրդ. Էքմէքեանն է (1953-1981), Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան անցեալի երիտասարդ ու խոստմնալից միաբաններէն մին, գրական ակնյայտ ճաշակի տեր տղայ մը, որ ձեռնադրութեան պահուն (1974) ստացեր էր «Պարոյր» անունը՝ ի յիշատակ Պարոյր Սեւակին: Ինկաւ սրտի կաթուածի մը անբացատրելի հարուածին տակ ու կեանքին հրաժեշտ տուաւ ծաղիկ հասակին՝ 28 տարեկանին...:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Մինասեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նուիրատուութեամբ կամ հեռաձայնով մասնակից դարձան իրենց հարազատին՝

ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ
ՏԻՐՈՒՀԻ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ
(Ծնեալ՝ ՓԱՆՈՍԵԱՆ)

մահուան սուգին:
Հանգուցեալի քառասունքի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 14 Յուլիս 2024-ին, յաւարտ Ս. եւ Ամմահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ մէջ, Կիլիկիոյ -Հալեպ:
Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան, ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին Կրթասիրաց վարժարանի շրջափակը:

Պրիմալկա

ՕՂԱՌԿԱՆ

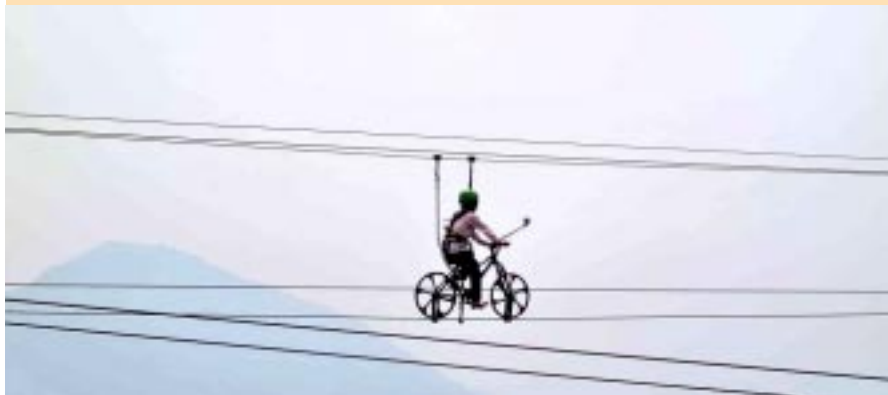
Մարուշ Երամեան

Տարիներ ամառ անուս ամառաբերկուեր էր որպէս մասնակից Ֆրանսայի մէջ կազմակերպուող բանաստեղծական պիէսալէին: Բայց անխուսափելի հարցումը եկեր էր.

- Ուրկէ՞ կու գայ:
- Սուրիայէն:
- Եւ ի՞նչ լեզուով կը ստեղծագործէ:
- Հայերէնով:
- Ո՛հ, հայերէնով ստեղծագործողները կու գան Հայաստանէն, իսկ Սուրիայէն եկողները պէտք է ստեղծագործեն արաբերէնով:

Նման գրոյցի մը մէջ ինչպէ՞ս կը բացատրես թէ այդ, մենք ալ հայերէն կը խօսինք, բայց մերը արեւմտահայերէն է, «քիչ մը տարբեր» է Հայաստանի մէջ խօսուած լեզուէն եւ թէ այն լեզուն վտանգուած է եւ այլն ...

Եւ անշուշտ չկրցայ մասնակցիլ, անկախ իմ քերթողութեան որակէն: Անկախ ամառին շատ բիրտ ցնցումն էր գոր կ'ապրէի: Սուրիա ծնած,

մեծցած, ուսանած, աշխատած, ոչ մէկ ամիթով զգացեր էի որ սուրիացի չեմ, որ նուազ քաղաքացի եմ, եւ ոչ որ ակնարկած էր, թէ սուրիացի ըլլալու համար պէտք էր միշտ եւ անընդհատ խօսել տեղական լեզուով, կամ ստեղծագործել արաբերէնով:

Ուրեմն ո՞ր կը պատկանէի. եւ պատկանելու համար - ֆրանսացիներուն աչքին - պէտք էր ստեղծագործել մայրենիէս տարբեր լեզուով մը (ճիշդ պիտի ըլլար թերեւս այստեղ տարբերակում մը դնել եւ ըսել՝ Սուրիան մայրենիքս - անով սնած ենք եւ իմ սերունդս - հետեւաբար արաբերէնը մայրենի լեզուս, իսկ Հայաստանը հայրենիքս եւ հայերէնը՝ հայրենի լեզուս):

Երկրորդ անգամ նման ցնցում ապրեցայ քանի մը տարի ետք, Երեւանի Պուրիսիտ գրախանութի մէջ, երբ աչքէ կ'անցնէի նոր լոյս տեսած գիրքերը: Պատմութեան քանի մը հաւաքածոներ ուշադրութիւնս գրաւեցին. անոնց մէջ մեծ թիւով արձակագիրներ կային, նոյնիսկ անուններ, որոնք աւելի լրագրողներ են քան արձակագիրներ, ուրիշներ, որոնք մէկ անուն իսկ գիրք չունին գրականութեան իրենց նուիրումը հաստատող: Եւ անշուշտ՝ ոչ իսկ մէկ սփիւռքահայ արձակագրի անուն:

Մէկ ազգ, մէկ մշակոյթ ...

Արդարացումը այնքան անհեթեթ է, որ չեմ ուզեր հոս ըսել, բայց ստիպուած եմ.

-Մեր ընթերցող հասարակութիւնը դժուարութիւն ունի արեւմտահայերէն կարդալու եւ հասկանալու:

Իսկ Սփիւռքի մեր հասարակութիւնը՝ մանաւանդ աշակերտները, դժուարութիւն չունին արեւելահայերէն հասկանալու ... բայց նոյն դիւրութեամբ կը սորվին արեւելահայերէն արտասանութիւնները, որքան՝ արեւմտահայերէնները:

Եւ կրկին կը կենանք, որպէս ստեղծագործ անհատներ, տեղի մը չպատկանելու ցաւին ամառ:

Թերեւս պիտի յիշեցնէք ինձի, թէ արդէն Երեւանի մէջ սփիւռքահայ գրողներու քանի-քանի հատորներ հրատարակուած են, Սովետական օրերէն իսկ: Այդ հրատարակութիւններուն մեծ մասը սակայն գրաքննուած, կտրտուած, աղճատուած հրատարակութիւններ են, կամ հեղինակութիւնները ոչ ամառնակարգ անուններու, որոնց պատկանելիութիւնն է որ որոշած է իրենց երկերուն հրատարակումը, մինչ շատ ուրիշ վաւերական հեղինակներ ապարդիւ կերպով սպասած են իրենց «հերթին»: Իսկ հիմա, երբ շատ յաճախ հեղինակը ինք կը վճարէ հրատարակութեան ծախսերը, կրկին սփիւռքահայ շատ հեղինակներ ամիթ չեն ունենար: Տակաւին չենք խօսիր ընդհանրապէս անփոյթ ձեւով լոյս տեսած գիրքերուն մասին: Նաեւ՝ մէկ ծաղիկով գարուն չի գար. ոչ իսկ երկու, երեք, նոյնիսկ փունջ մը ծաղիկներով:

Տակաւին ամբողջովին վերջերս, հակառակ հրաւիրուած ըլլալուս հանդիպումի մը, որուն հրաւիրուած են թիւով միայն երեսուն արեւմտահայերէն ստեղծագործ անհատներ, եւ որ ձեռնարկն էր յարգելի եւ ծանրակշիռ հաստատութեան մը, չկրցայ մասնակցիլ, պարզապէս որովհետեւ - ըստ Գահիրէի դեսպանութեան - իրենք անցագիր չեն տար ժամանակաւոր կայք ունեցող անձերու: Որքան ջանացի բացատրել, թէ նոյն այդ կեցութեան քար-

տով քանիցս անցագիր առած եմ Գերմանիա երթալու համար, պաշտօնեան յամառօրէն մերժեց:

Անկախ արեւմտահայերէնով ընթացող եւ արեւմտահայերէնին, Սփիւռքի եւ սփիւռքահայուն կացութիւնը քննարկող հանդիպում մըն էր, այնքան կարեւոր եւ էական:

Ինչո՞ւ պիտի չկարենայի մասնակցիլ: Որովհետեւ կ'ապրիմ երկիր մը, որուն քաղաքացիութիւնը չունիմ, չեմ կրնար ունենալ, չեմ ուզեր ունենալ: Ուրե՞մն:

Ո՞ր կը պատկանիմ:

Հետաքրքրական է, որ ո՞ր ալ ապրինք՝ Հայաստանէն մինչեւ Սփիւռքի տարբեր գաղութներուն կամ ընդհանրապէս գաղութ չունեցող երկիրներուն մէջ, որքան ալ տիրապետած ըլլանք տեղական լեզուին, դարձեալ գրագետը ամբողջական իրաւունք պիտի ունենայ միայն այն պարագային, երբ ստեղծագործ տեղական լեզուով: Այլ խօսքով երբ արեւմտահայերէնը զիջի տեղական լեզուին համար, գրագետի իրաւունքներ ունենալու համար:

Օրինակներ շատ կան, որոնց մէջ նաեւ մէկ թէ երկու բացառութիւններ կարելի է գտնել:

Վահէ Օշական պիտի ըսեր՝ մենք աշխարհաքաղաքացի ենք:

Հասկնալի է՝ ընդհանրապէս աշխարհի կեդրոններուն վրայ ապրող սփիւռքահայ գրագետ-ստեղծագործողները, բարձրագոյն ուսումի տեր, քանի մը լեզուներու տիրապետող եւ հաւասարապէս ճանաչում ձեռք բերած նաեւ՝ իրենց ապրած քաղաք-երկիրներուն մէջ, այսօր իրաւամբ աշխարհաքաղաքացի կարելի է նկատել:

Վերջընթեր երկու գիրքերս՝ «Տաճարացում» (պատմութեան) եւ «Գաղտնագրութիւն» (բանաստեղծութիւն) լոյս տեսած են Երեւանի մէջ, որպէս անձնական ձեռնարկ: Հակառակ ատոր, կարգ մը գրաքննիչներ չվարանեցան հարցադրութեան տակ դնելու բանաստեղծական հատորիս խորագիրը, խորագրին հին յունարէն տառերը, եւ փորձեցին խոչընդոտել հրատարակութիւնը:

«Գաղձնագրութիւն»

Սակայն ինչպէ՞ս կարելի է հասկնել օտարներուն, ըլլան անոնք անհատներ, թէ հաստատութիւններ ներկայացնող անձեր, թէ մենք, որպէս սփիւռքահայեր, յստակօրէն գիտենք մեր երկու պատկանելիութիւնները՝ հայուն եւ քաղաքացիի, եւ կրնանք այդ երկուքին ալ հաւասարապէս ծառայել:

Պատկանելիութեան հարցը վաղուց, Սփիւռքի կազմաւորման ամառին տասնամեակներուն իսկ հարց եղած է սփիւռքահայ գրողներուն համար, որոնք սակայն կրցած են համերաշխ հաւասարումի բերել իրենց երկու լիարժէք պատկանելիութիւնները. անոնք անցագրով, անձնագրով, թերեւս նաեւ աշխատանքով իրենց ապրած երկրին կը պատկանին, մինչ իրենց գրականութիւնը ամբողջութեամբ իրենց ոգին կը բխի եւ ոգին կը պատկանի:

Եթէ մէկը ֆիզիքական մեր գոյութեան լաւագոյն եւ ապահով միջոցն է, միւսը սակայն այն կայուն հողն է - հակառակ Սփիւռքի լայրձունութեան - որուն վրայ կը կենանք հայու ամբողջական գիտակցութեամբ:

Այս երկուքիւնը նոյնիսկ բարերար դեր ունեցած է անոնցմէ շատերուն գրական ստեղծագործութեան մէջ, բանալով իրենց մտաւորիզումը եւ ստիպելով ապրիլ ուրոյն կենսածեւ մը ծնած հոգեվիճակ մը:

Արդե՞ք ես միակն եմ այսպէս մտածող, թէ՞ ուրիշներ ալ կան ինձի պէս, որոնք երբեմն կամ յաճախ իրենք գիրքը օղակալի կը զգան ...

«ԳԱՆՁԱՍԱՐ»

ՊԵՏՏՈՒԹԵՐԹԻ ԱՆՁՆԱԿԱԶՄ

Խմբագիր՝ Չարմիկ Զիլվաբոջեան-Պողիկեան
Սրբագրիչներ՝ Նուշիկ Սողոյեան-Առաքելեան
Աննա Սաղապազարեան

Ձեւաւորող՝ Յովսէփ Զալոյեան
Գրաշար՝ Անի Թոփալեան-Սարուխան
Արաբերէն լուրերու թարգմանիչ՝ Մարեն Պապեան-Աղայեկեան
Կայքէջի պատասխանատու՝ Աւօ Պողոսեան
Լուրերու պատասխանատու՝ Լուսին Ապաճեան-Զիլվաբոջեան
Հաշուապահ՝ Յովիկ Պարսումեան 0957 953 811

- Ծանուցողներէն եւ աշխատակիցներէն կը խնդրուի ծանուցումներն ու յօդուածները խմբագրատուն ուղարկել ամենէն ուշը երկուշաբթի օրերը:
- Նախընտրելի է յօդուածներն ու թղթակցութիւնները ուղարկել գրաշարուած:
- Խմբագրատուն ուղարկուած նիւթերը, հրատարակուին կամ ոչ, չեն վերադարձուիր:
- Խմբագրութեան վերապահուած է ստացուած յօդուածներու հրատարակելու կամ չհրատարակելու որոշումը:
- Ձեր ծանուցումներն ու յայտարարութիւնները կարելի է հրատարակել «Գանձասար»-ի տպագիր տարբերակին եւ կայքէջին միջոցով, կապ հաստատելով թերթիս հաշուապահին հետ:

ՊԱՐ, ՊԱՐՈՅՎ ԵՒ ՊԱՐՈՅՐ

Լեւոն Շանոյեան

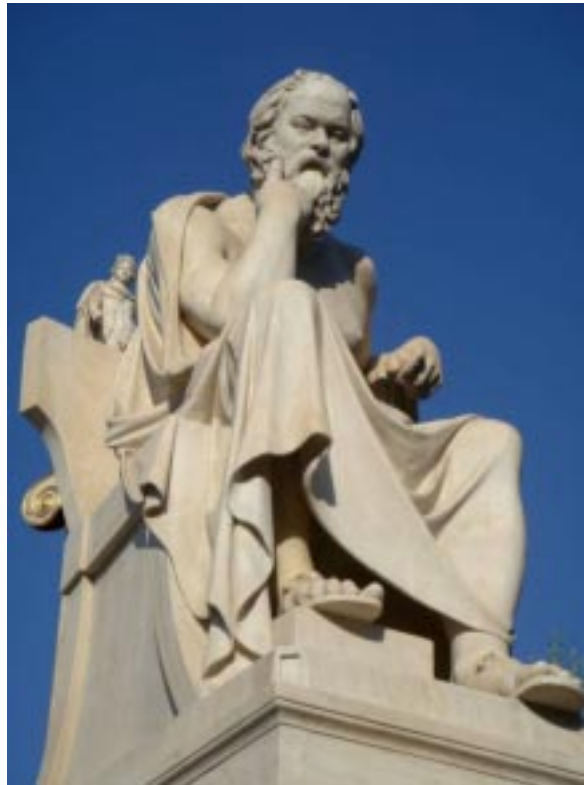
Սփիւռքի տարածքին ապրող հայ դպրոցականներու կամ հայ մարդոց քանի՞ տոկոսը գիտէ, թէ ի՞նչ է «պարոյկ»-ը:

Վստահաբար՝ քիչեր միայն:

Պարոյկը հայերէն լեզուին մէջ գործածուող ամոգանութեան երեք նշաններէն մէկն է՝ շեշտին (') ու երկարին (˘) կողքին: Ունի իւրայատուկ ձեւ մը (՞): Անկէկա համագօր տարբերակն է լատիներէնի հարցման նշանին՝ ?-ին, գոր մենք չենք գործածեր:

Մտահան պէտք չէ ընել, որ ամոգանութիւնը բառերը ուղիղ արտասանելու արուեստն է:

Ինչպէս բանաւոր, այնպէս ալ գրաւոր արտայայտութեան մէջ՝ բոլորս ալ մեր ձայնին կու տանք որոշ ելեւէջներ, որպէսզի լսողը հասկնայ թէ կը հրամայե՞նք, կը հաստատե՞նք, կը հարցնե՞նք, թէ՞ կը գարմանանք...: Գրաւոր արտայայտութեան մէջ այս գանազանութիւնը ձեռք կը բերուի ամոգանութեան նշաններով: Պարոյկը, ահաւասիկ, այդ կարեւոր նշաններէն մէկն է: Չայն կըրնանք կոչել նաեւ «հարցման նշան»:

Պարոյկը կը դրուի հարցում արտայայտող դերանուններուն կամ բառերուն վրայ: Օրէնք է որ նշանը ամիսասարակ գետեղենք տուեալ բառին վերջին ձայնաւորին վրայ: Օրինակներ.

- Ինչո՞ւ կու լաս: Մայրի՞կդ կը փնտռես:
- Ո՞վ կ' ուզէք: Տնօրէնը կանչե՞մ:
- Զանի՞ տարեկան էր ողբացեալը:
- Որքա՞ն պարտական եմ քեզի:
- Ուրտե՞ղ պիտի կայանայ նստացոյցը. դեսպանատան դիմա՞ց:

- Ինչպե՞ս կը պատրաստէք այդ ճաշը:
- Լուացա՞ծ ես պնակները:
- Զանիակա՞ն մատիտ բաշխեցին երեխաներուն:

- Չինք չե՞ս տեսած տակաւին:
- Չ' ուզէր մեզի ընկերանալ:

Հայերէնը հաւանաբար աշխարհի միակ լեզուն է, ուր հարցման նշանը պարտադրաբար նախադասութեան աւարտին չի դրուիր (եւրոպական լեզուներու կամ արաբերէնի նման), այլ կարելի է գայն ղնել նախադասութեան ո՛րեւէ մէկ անդամին վրայ, ըստ պահանջքի:

Պարոյկ ստացող բառը արտասանելու ատեն մեր ձայնը քիչ մը կը բարձրանայ:

* Պարոյկը ուր որ դրուի՝ տուեալ բա՛ռն է որ հարցական դիմագիծ կը ստանայ: Մերտեցե՛ք հետեւեալ չորս օրինակները.

- **Դուն այսօր թատրո՞ն պիտի երթամ:** (Պատասխանը՝ «Ո՛չ, երգահանդէսի՛ պիտի երթամ»):

- **Դուն այսօ՞ր թատրոն պիտի երթամ:** (Պատասխանը՝ «Ո՛չ, վա՛ղը պիտի երթամ»):

- **Դուն այսօր թատրոն պիտի երթա՞մ:** (Պատասխանը՝ «Այո՛, պիտի երթամ»):

- **Դո՞ն այսօր թատրոն պիտի երթայ:** (Պատասխանը՝ «Չէ՛, եղբա՛յրս պիտի երթայ»):

* Հարցական բառեր կամ նախադասութիւններ կապող «թէ» շաղկապը պարոյկ կ' ուզէ: Օրինակ՝ «**Շարունակե՛նք պայքարիլ, թէ՞ զենքերը վար դնենք:**» Կամ՝ «**Կարմի՞րը նախընտրեցիր, թէ՞ կանաչը:**» Կամ՝ «**Մնա՞մ, թէ՞ մեկնիմ:**» Նախադասութիւնները ունին երկու հարցում, հետեւաբար՝ երկու պարոյկ:

* «Միթէ՛» բառին պարագային՝ պարոյկը կը դնենք «ի» գիրին վրայ: «**Մի՞թէ տեղեակ չէր պատահածներէն:**»

«Զանի՞երորդ» բառն ալ, բացառաբար, պարոյկ կ' առնէ «ի» գիրին վրայ: «**Զանի՞երորդ ճամբորդութիւնդ է այս մէկը:**»

Եկե՛ք «պարոյկ» բառին վերջին տառը փոխենք: «Կեն»-ը փոխարինենք «րէ»-ով: Ի՞նչ արդիւնք կու տայ. կը ստանանք արական **ՊԱՐՈՅՐ** անունը, որ մեզ պտոյտի կրնայ հանել դէպի մեր պատմութեան ամենէն հեռաւոր ու անյիշելի շրջանները...:

Արդէն, ըստ Աճառեանի հաւաստիացումներուն, «Պարոյր» կը նշանակէ «շրջան, պտոյտ»: Հայկական բառարանները բառիս իբրեւ հոմանիշ կու տան նաեւ **ծիր, շրջագիծ, բոլորագիծ** բացատրութիւնները: «Պարոյր» կը կոչենք նաեւ պտուտակին (vis) ոլորուն ակռաները:

Իրականութեան մէջ՝ թէ՛ «պարոյկ»-ին եւ թէ՛ «Պարոյր»-ին արմատը նո՛յն է. **ՊԱՐ**: Ու մենք պէտք է գիտնանք, որ «պար»-ը բացի «պարել» ծանօթ բային արմատը ըլլալէ՝ իր նախնական իմաստով կը նշանակէ **շուրջ, շրջան, բոլորակ**: կը նշանակէ միաժամանակ **լեռնաշղթայ**, կողք-կողքի շարուած լեռներու շարք: Հայաստանի աշխարհագրութեան դասագիրքերուն մէջ չէ՞ք հանդիպած «Հայկական պար» տեղանունին, որ փաստօրէն կը նշանակէ «Հայկական լեռնաշղթայ» եւ որ կը սկսի Մասիսէն ու կը հասնի մինչեւ Բարձր Հայքի լեռները: Տակաւին, օգտակար է գիտնալ, թէ նոյն «պար» արմատով է որ կազմուել են **պարագայ** (շրջակայ, պայման, կացութիւն, որեւէ բան շրջապատող ու անոր վրայ ազդող հանգամանք), **պարունակել ու պարփակել** (շուրջինները իր մէջ առնել, բովանդակել), **անպարագիծ** (այն որ շրջագիծ կամ սահմանագիծ չունի, անսահման), **պարբերական ու պարբերաբերթ** (ատենը անգամ մը՝ շրջան ամ շրջան երեւցող հրատարակութիւն) եւ շարք մը այլ բառեր...:

Հնչիւնային տեսակէտէ՝ գեղեցիկ անուն է «Պարոյր»-ը, որուն գործածութիւնը, դժբախտաբար, խիստ նուազած է ներկայիս: Մեր հայկական վարժարաններուն մէջ դուրս երբեւիցէ հանդիպե՞ր էք «Պարոյր» անունը կրող աշակերտի մը...:

Մինչդէռ, այս սիրուն անունը կը կրէր **հայոց անաջին թագաւորը**:

Ես Պարոյր անունին անաջին անգամ հանդիպեցայ շա՛տ տարիներ առաջ, իմ պատանի տարիքին, երբոր սկսայ կարդալ Սիմոն Սիմոնեանի հայոց պատմութեան դասագիրքերու գմայլելի շարքը: Հոն, Սիմոնեան կը խօսէր Պարոյր անունով հայ իշխանի մը մասին, որուն օրով Հայաստանն ու իր բնակչութիւնը կը տառապէին Ասորեստանի ծանր լուծին տակ: Պարոյր որոշեց փրկել իր հայրենիքը հարաւի այդ դրացիին կապանքներէն: Բայց որովհետեւ անկարելի էր անառնիւն իրականացնել այդպիսի դիտաւորու-

թիւն մը, հայոց իմաստուն իշխանը դաշնակցեցաւ մեզի դրացի մարերու եւ բաբելացիներու թագաւորներուն հետ, որոնց բանակները միասնաբար յարձակեցան Ասորեստանի մայրաքաղաք Նինուէի վրայ ու իվերջոյ կրցան գրաւել ու կրակի տալ գայն...: «**Բոցը բարձրացաւ դէպի երկինք**, - կը պատմէր Սիմոնեան: **Ասորեստանցիներու վերջին թագաւորը ինքզինք նետեց իր պալատի կրակներուն մէջ եւ այրեցաւ: Վերջացաւ անգուրթ ասորեստանցիներու տերութիւնը եւ ազատեցան հպատակ ժողովուրդները:**» Մարերու Կիսաքար թագաւորը, իբրեւ երախտագիտութեան նշան, ոսկիէ թագ մը դրկեց Պարոյր իշխանին, որ այսպիսով դարձաւ հայոց անաջին թագաւորը: Այս դէպքերը տեղի ունեցան Ք.ա. 7-րդ դարուն:

Ուրիշ Պարոյր մը եւս, դա՛րձեալ հին դարերէն, կրնայ շոյել մեր ազգային ինքնասիրութիւնը:

Ասիկա **Պարոյր Հայկազն**ն է, որ Դ. դարու սկիզբները Աթենքի ամենէն հռչակաւոր ճարտասաններէն մին էր, հռետորական արուեստի անմոռցելի վարպետ մը: Յունական աղբիւրներու մէջ կը յիշատակուի իբրեւ **Պրոյերեսիոս Հայկազն**: Կեսարացի հայ տոհմիկ ընտանիքէ մը կը սերեր: Երկար տարիներ, մինչեւ խոր ծերութիւն, դասաւանդեց Աթենքի իմաստասիրական դպրոցին մէջ, ուր կը յաճախէին ազնուական վերնախաւի գաւազներ, ապագայ կայսրեր ու գօրավարներ: Իր երեւելի աշակերտներուն շարքին էին Հռոմի ապագայ կայսր Յուլիանոս, Եկեղեցոյ Հայրերէն Բարսեղ Կեսարացի, Գրիգոր Նազիանզացի աստուածաբանը եւ այլք: Հռոմայեցիք այնքա՛ն յարգած ու մեծարած են զինք՝ որ մայրաքաղաքին մէջ կանգնեցուցեր են անոր արձանը, իր կենդանութեան իսկ: Յունական սկզբնաղբիւրներու մէջ պահպանուած են իր մասին վկայութիւններ, կենսագրական (հեղ.՝ Եւնաբիոս Eusebius), մահախօսական, նամակներ ու ձօներ: Մեր արեւելահայ վիպասանը՝ Բաճճի, փոքրածաւալ վիպակ մը գրած է այս անունով (Թիֆլիս, 1894), իսկ Մուշեղ Իշխան ունի թատերգութիւն մը՝ «**Պարոյր Հայկազն եւ Մովսէս Խորենացի**» (1978), որ քանիցս բեմադրուած է Լիբանան եւ Սուրիա: Այս գոյգ գործերը, դիտաւորեալ կերպով, կատարած են ժամանակագրական պատշաճեցում մը (anachronism)՝ դեմ-յանդիման բերելով Խորենացին ու Պարոյրը, որոնք իրարու ժամանակակից չեն: Խորենացի կը յորդորէ Պարոյրը Հայաստան վերադառնալ՝ նպաստելու համար իր պետականութիւնը կորսնցուցած թշուառ երկրին մտաւորական վերելքին, իսկ Պարոյր կը մերժէ գործել Հայաստանի նման նեղ եւ «անհորիզոն» շրջանակի մը մէջ ու կը յայտնէ, թէ կը նախընտրէ ծառայել համայն մարդկութեան...:

Եկե՛ք ուստում մը կատարենք հին դարերէն դէպի մեր դարաշրջանը ու... հետապնդենք Պարոյրները:

Օ՛, հակառակ մեր կանխատեսումներուն՝ բաւական երեւելի «Պարոյր»-ներ շուրջպար պիտի բռնեն մեր դիմաց: Ու ասոնց մէջ ամենէն աչքառուն **Պարոյր Սեւակ**ն է անշուշտ:

Հէ՛ք Պարոյր Սեւակ. որքա՛ն կանուխ մեկնեցաւ այս աշխարհէն՝ դէռ ամանց բոլորելու իր յիս-

Նամեակն իսկ (1924-1971): Չարենցէն ետք՝ խորհրդահայ քերթողութեան ամենէն տաղանդաւոր ու տիրական դեմքը դարձեր էր ան, անկասկած, իր ուժեղ խառնուածքով ու եռուն հոգի-

ՆՈՐ ԳԻՐԵՐՈՒ ՅԵՏ

ԼԻՔԱՆԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆԻ ԱՐԺԵՔՈՎ ՀԱՏՈՐ ՄԸ

Ս. Մահսեդեան

Պեյրուբի Յայկագեան համալսարանը 2023-ի վերջերուն լոյս ընծայեց երաժիշտ-երաժշտագետ Ռուպինա Ալահայտոյեան-Արթինեանի ստուար հատորը՝ «Լիբանանահայ երգչախումբային արուեստը. 1920-2020» խորագիրով: Եթէ փորձենք գայն անմիջականօրէն բնութագրել մէկ-երկու բառով, ամենայն ինքնավստահութեամբ գայն պիտի որակենք սփիւռքի մտաւորականի մը կոթողական, բանասիրական գործը, որ իրաւունք ունի կոչուելու մանր հանրագիտարան:

ԸՍՏ ԶԵՒ

Հատորը կը բաղկանայ 576 էջէ, պատկերագրող է, կան պատմական լուսանկարներ՝ խմբավարներու, մեներգողներու, խումբերու եւ արուեստագետներու: Կողքը կը գարդարէ հռչակաւոր «Գուսան»-ի մէկ խմբակարը, ետեւի կողքին կայ երկու գրութիւն: Վերջ՝ այս հատորին արարման, աշխատանքին մղում տուող գործունէրուն մասին ներքին բացատրականէն հատուած մը, վարը՝ նմանապէս հատուած մը՝ հեղինակին կենսագրական գիծերէն, դիմանկարի մը ընկերակցութեամբ: Գեղատիպ եւ խնամուած գործ է, լուսանկարներուն որակը ուղղակի յարաբերական է մամուլէն վերցուած կամ անձնական արխիւներէ վերցուած լուսանկարներու որակին: Օգտագործուած են արուեստագետ լուսանկարիչներու արխիւները: Հատորը ունի խմբագիր՝ Նորա Բարսեղեան, իսկ գեղարուեստական ձեւաւորումը կատարած է Գօգօ Յաւանճեան: Բոլորն ալ կատարած են գնահատելի աշխատանք:

Վերջին էջերուն, կայ անուններու ցանկ՝ անելի քան 20 էջ (549-570): Սա առանձինն նշանակալի արժէք է, որովհետեւ հոն մէկտեղուած են էջերուն տեղ գտած բոլոր անձերը՝ մտաւորական, արուեստագետ, խմբավար թէ մամուլի աշխատակից-թղթակից (այս մասին նաեւ անելի ուշ):

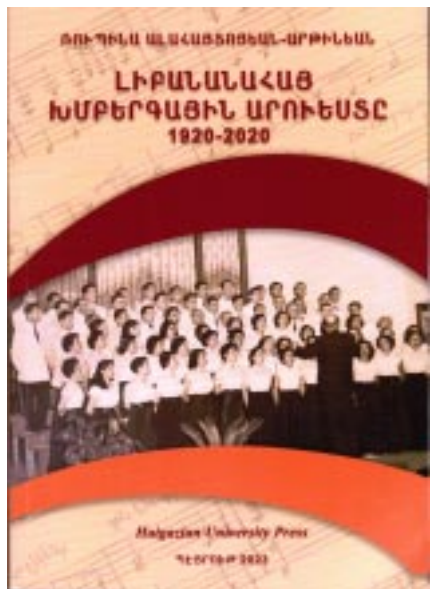
Հարուստ է էջատակի բացատրականներով (Foot note), թիւով 378 (այս մասին եւս անելի ուշ):

ՅԵՂԻՆԱԿԱՆ ՈՒ ՀԱՏՈՐԻՆ ԾՆԱԴՈՅԸ

Ռուպինա Ալահայտոյեան-Արթինեան ունի ինքնավայելի մը՝ աչքերը բացած է երաժշտասեր ընտանիքի մէջ, հասակ առած՝ երաժիշտներու եւ երաժշտագետներու շունչով (ընդուն է ծանօթ բանասեր՝ հանգուցեալ Պետրոս Ալահայտոյեանի, իսկ ամուսինը անուանի բժիշկ-փրոֆեսոր Պողոս Արթինեանն է, նմանապէս երաժշտութեան մօտիկ մարդ): Ուսումնառութեան իր դարակին մէջ լայն տեղ ունի երաժշտութիւնն ու նուագարանը, եղած է մանկավարժ-դասախօս:

Ներածական իր խօսքին մէջ, կը պատմէ, թէ ինչպէ՞ս ծնած է այս

հատորը պատրաստելու գաղափարը եւ քանի՞-քանի փուլ կտրած է: (Արդէն անցանք բովանդակութեան, բայց այս բաժինը կ'արձանագրենք հոս): 1981-82 տարեշրջանին, երբ Յայկագեանի մէջ ուսանող էր ու աւարտածանի կիւթ կը փնտռէր, իր դասախօսը՝ ծանօթ մտաւորական եւ պատմագետ Երուանդ Զատուկի, նկատի ունենալով իր երաժշտական հետաքրքրութիւնները, յանձնարարած է ուսումնասիրել Լիբանանի մէջ հայկական երգչախումբերու պատմութիւնը (եւ լա՛ւ ըրած է այդ ցուցմունքը տալով): Սա եղած է միայն մեկնակետը պրպտումներու եւ ուսումնասիրութիւններու երկարաշունչ արշաւի մը: Սկզբնական աշխատանքը յաջորդ տարիներուն, հանգրուան առ հանգրուան (խորհրդածրոյցներու մասնակցութիւն, հարցազրոյցներ, հարցախոյզեր եւ այլ) աճ ու տարածք շահած է եւ հասած՝ հանրագիտարանի արժէքով այս հատորին: Ինչպէս կը բառացիօրէն չէ արձանագրած, սակայն ընթացողը անոր տողերուն մէջէն կ'անդրադառնայ, որ սա անվերջանալի աշխատանք է, որովհետեւ Լիբանանի մէջ դար մը առաջ ճամբայ ելած՝ երգչախումբերու դրօշաշաւը վերջ չէ գտած, վստահաբար պիտի շարունակուի, այնքան ատեն, որ վառ է Լիբանանի հայկական մեր օճախը: Ինչպէս կը վկայէ խորագիրը՝ բովանդակութիւնը կը տարածուի մտաւորապէս 1920-էն 2020:

Նախաբան-բացատրականին մէջ, հեղինակը շնորհակալութեան եւ երախտագիտութեան խօսք ունի բոլոր այն արուեստագետներուն, մամուլի ու գրադարանի աշխատակիցներուն, մասնաւորաբար Յայկագեանի նախագահ Տոքթ. Փօլ Յայտոյեանի, որոնք մասնակցութիւն բերած են ու նպաստած՝ հատորին իրականացման: Հատորը ձեռնարկ է հեղինակին քրոջ դատը՝ Դոկտ. Ծովիկ Մկրտչեան-Մարգարեանի, երաժիշտ ու բանասեր, որ դժբախտաբար կանխահա-

սօրէն կեանքէն հեռացաւ հատորին պատրաստութեան վերջին շրջանին, կարելի չէր որ ունենալէ ետք աշխատանքին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հատորը կը բացուի Յայկագեան համալսարանին կողմէ բովանդակութիւնը ներկայացնող խօսքով մը, ուր կը նշուի, թէ սա մատենաշարին 51-րդ թիւն է. այլապէս պատկառելի վաստակ:

Սրտի ու արժեւորման խօսք մը ունի ծանօթ խմբավար-երաժիշտ Չաքար Զէշիշեան:

Գեղինակը, ինչպէս նշեցինք, բացատրական մը ունի ընտրած նիւթին՝ Լիբանանի մէջ երգչախումբերու ծննդոցին, մտաւորապէս դար մը առաջ վառած ջահը սերունդէ սերունդ փոխանցող խմբավարներուն եւ երգչախումբերուն մասին: Լուսարձակի տակ կը բերէ ԵՐԳԻՆ տեղն ու դերը՝ Յեղասպանութենէն փրկուած սերունդին կեանքին մէջ, ապա հակիրճ կերպով կը պատմէ, թէ ինչպիսի՞ խորքով պեղած է մամուլ ու հատորներ, ձեռնարկներու բացատրագրողներ (պոռնիւն եւ այլ): Այս հակիրճ բացատրականը արդէն կը վկայէ, թէ պեղումները ինչո՞ւ երկարած են անելի քան չորս տասնամեակի վրայ (թէեւ կը խոստովանի, թէ կեանքի հարկադրանքներ, նաեւ Լիբանանի պատերազմական վիճակի փուլերը դանդաղեցնող ազդակներ եղած են): Բացատրական այս էջերուն, կը յիշատակէ հոյլը նշանաւոր խմբավարներու, որոնք քիչ ետք պիտի առաջնորդէն արուեստագետներու տողանցքը՝ հատորի երկայնքին:

Կարդալով հատորը, ընթացողը կը զգայ, թէ ինչպիսի՞ ԱՆ-ԽՆԱՅ ԱՇԽԱՏԱՆԸ տարած է հեղինակը (անխնայ բառը՝ իր ամենէն դրական եւ տարողունակ իմաստով): Իսկ անոր մասին այս սիւնակը արձանագրողս որոշ անճրկումի կը մատուցի, որովհետեւ այնքան բան կարելի է գրել հատորին մասին եւ... չսպառել:

Արդարե՛ւ, ինչպէ՞ս կարելի է մինչեւ իսկ հպանցիկ ակնարկներով խօսիլ հատորի մը մանրամասնութիւններուն մասին, որ, ինչպէս նշեցինք, կը բովանդակէ դարու մը պատմութիւն: Ինչպէս կը պատմուի, որ, ինչպէս կը արձանագրուի վրայ, իբրեւ վկայութիւն՝ աշխատանքին տարողութեան ու արժէքին մասին:

Ա. ՎԱԽԵՐԱԳՐՈՒՄ. Ամեն բանէ առաջ, հատորը վաւերագրական արժէք ունի եւ պատմական գործ է: Գեղինակին պրպտումները զինք տարած են մտաւորապէս դար մը առաջ, երբ Յեղասպանութենէն փրկուած ընտանիքներ, Լիբանանի մեր հայկական օճախը կազմաւորելու տարիներուն, եկեղեցի-դպրոցակումբ կառուցելու առնջադր, աչքաթող չեն ըրած ԵՐԳԱՐՈՒԵՍԸ: Երգը՝ ամեն մարդ կ'երգէ, իսկ եր-

գարուեստը բեմ կը հանուի նա՛եւ երգչախումբերով, դուրս կու գայ դպրոցական եւ եկեղեցական այլապէս սեղմ միջավայրէն (հոս արհամարհական արտայայտութիւն մի՛ տեսնէք դպրոց դասերուն կամ աշակերտական երգչախումբերուն եւ նման՝ «ամտնին» երգչախումբերու հասցէին): Եւ ահա, մեր ժողովուրդին նման՝ Յեղասպանութենէ փրկուած արուեստագետներ, ուսեալ կամ ինքնու խմբավարներ, երաժիշտներ եւ երգասերներ աներեւոյթ մագնիսով մը ի մի կու գան (մագնիսը բոլորովին աներեւոյթ չէ, այլ կը մարմնաւորուի խմբավարներով), սկիզբ կ'առնէ տողանցք մը, որ դրօշաշաւի մը պէս կը շարունակուի ու կը հասնի մեր օրերը:

Յաջորդ արձանագրութիւն մասին խօսելէ առաջ, այստեղ կ'ուզենք պահ մը կանգ առնել վերջ մեր գործածած՝ ՎԱԽԵՐԱԳՐՈՒՄԻՆ ԵՂԻՆ վրայ: Ընթացողը մտահան պէտք չէ ընէ այս արձանագրութիւնը, որովհետեւ այլապէս, ան որոշ տեղ կըրնայ ունենալ սխալ տպաւորութիւն մը, երբ հատորի էջերուն, լայն մէջբերումներ պիտի գտնէ ձեռնարկներու մասին մամուլէն կամ այլ աղբիւրներէ քաղուած ընդարձակ վերաբերութիւններու, մէջբերումներու, տուեալ ձեռնարկի մը մասին մէկէ անելի արձագանգներու: Կարելի է տարուիլ այն մտածումով, թէ ի՞նչ պէտք կար այնքան լայն եւ երբեմն ալ զիրար կրկնող մէջբերումներու: Սա վաւերագրումին մէկ անբաժան տարրն է եւ ցոյց կու տայ, թէ երգչախումբերու անունը երգչահանդէսները ինչպիսի՞ ընկալում ունեցած են օրին, ընթացողը հարողը կը դառնայ գնահատականներու, քննադատութիւններու եւ քննարկումներու, մէկ խօսքով՝ այլապէս մոռացութեան ծոցը գացած անցեալին, որ ապրող էր ու կենսունակ՝ այդ օրերուն: Ափսո՛ս, որ այդ օրերուն արհեստագիտութիւնը չէր ընծայեր այսօրուան հնարաւորութիւնները, երբ կարելի էր անմահացնել երգարուեստի գոհարներ (փոքրաթիւ արձանագրութիւններ բաւարար չէն տարողունակ վկայութիւն ըլլալու):

Վաւերագրումը ունի նաեւ «թաքնու» երես մը (ո՛չ բոլորովին թաքնու): Հատորի հասակն ի վեր կ'երեւին խումբերու եւ խմբավարներու այն դժուարութիւնները, որոնք յաղթահարուած են մերթ՝ նիւթական, աշխատանքի վայրի սղութեան եւ այլ պատճառներով, իսկ անելի մօտիկ անցեալին՝ Լիբանանի պատերազմին ստեղծած «անցարգելներուն» հետեւանքով: Կարգ մը երգչախումբեր, որոշ ժամանակ գործելէ ետք, ստիպողաբար դադարած են, յետոյ, վերականգնած են, ուրիշներ անուանափոխութիւն կրած, բայց երթը շարունակուած է՝ յաղթահարելով բազում մարտահրաւերներ:

(Շարունակելի)

www.kantsasar.com
www.kantsasar.com

ԻՆՉ ԿՐՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

Խոյ

Երկար ու ժրաջան աշխատանք է ետք հանգստեան պիտի կոչուիք եւ գնահատանքի արժանանաք: Շաբաթը լի է հաճելի անակնկալներով:

Ցուլ

Ձեր բոլոր յետաձգուած գործերը լիովին պիտի կատարէք եւ ձեր պաշտօնակիցներուն հիացումին պիտի արժանանաք:

Երկուորեակ

Ձեր նուաճումներով մի՛ հպարտանաք, այլ համեստութեամբ վարուեցէ՛ք ձեր շուրջիներուն հետ եւ ջանացէ՛ք օգնութեան ձեռք երկարել անոնց:

Խեցգետին

Ձեր կեանքի բոլոր խոչընդոտները պիտի լուծուին եւ դուք աստիճանաբար նախանձելի դիրքի պիտի հասնիք: Պատրաստ եղէ՛ք:

Առիծ

Ձեր վեհանձնութիւնը մարդոց բարկութիւնը պիտի գրգռէ: Լարուած վիճակներէն հեռացէ՛ք եւ բոլորին հետ համերաշխութեամբ վարուեցէ՛ք:

Կոյս

Հիւրասեր ու բարի էք: Մարդիկ ձեր աջակցութիւնը պիտի վայելեն եւ յաջողութիւն պիտի գտնեն: Ձեր սիրելիէն իւրայատուկ նուէր մը պիտի ստանաք:

Կշիռք

Առողջ ու երկարակեաց ըլլալու գաղտնիքը երջանկութեան մէջ է: Գնահատեցէ՛ք ձեր շուրջիները, որոնք անդադար կը մտահոգուին ձեզմով:

Կարիճ

Երկար ճամբորդութիւն մը ծրագրած էք եւ զայն պիտի իրագործէք: Ձեր սիրելիներուն ջերմ մթնոլորտն ու ցուցաբերած յարգանքը մեծապէս պիտի կազդուրեն ձեզ: Խանդավառուեցէ՛ք:

Աղեղնաւոր

Հաճելի պահեր պիտի ապրիք ձեր սիրելիին հետ: Հեռաւոր երկրէն բարեկամի մը անակնկալ այցելութիւնը մեծապէս պիտի երջանկացնէ ձեզ:

Այծեղջիւր

Կեանքի դժուարութիւնները թող չընկճեն ձեզ: Նոր թափով շարունակեցէ՛ք եւ բարձունքներ պիտի նուաճէք: Նախանձելի դիրքերու պիտի հասնիք:

Ջրհոս

Ձեր աշխատասիրութիւնն ու պարտաճանաչութիւնը բոլորին գովասանքին պիտի արժանանան: Մի՛ մոռնաք ձեր առողջութեան ալ հոգ տանիլ:

Ձուկ

Մարդոց նկատմամբ չափազանց անտարբեր եղած էք: Մի՛ թերագնահատէք ձեր բարեկամներուն թափած ճիգերը՝ ձեզ գոհ ձգելու համար:

ԳԻՏԷՔ ԹԷ ԻՆՉԵՐ ԿԱՐԵԼԻ Է ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ ՁԵՐ ՀԻՆՑԱԾ ՏԱԲԱՏՆԵՐՈՎ

Ճիւղ տաբատները մեր պահարաններու հիմնական բաղադրիչներն են: Մեզ մէջ իւրաքանչիւրը պահարանին մէջ անպայման կ'ունենայ մէկէ աւելի ճիւղ տաբատներ, երբեմն նորաձեւութեան չհամապատասխանող կամ տեղ-տեղ մաշած: Նման տաբատներ թէեւ չենք հագուիր, բայց կարելի է գանոնք ձեւափոխել եւ օգտագործել՝ այլազան նպատակներու ծառայեցնելով:

Ստորեւ կը ներկայացնենք ճիւղ երու վերամշակման եւ օգտագործման քանի մը գաղափար: **ԲԱԶՄՈՑԻ ՎՐԱՅ ԶԵՏԵՂԵԼՈՒ ԾԻՆԶԷ ԴԱՐՆ** Դժգո՞հ էք ձեր ճիւղին գրպաններէն կամ նորաձեւութեան անհամապատասխան ըլլալէն, օգ-

տագործեցէ՛ք անոր կտորը՝ բազմոցին վրայ տեղադրելի շատ օգտակար դարան մը պատրաստելու եւ անոր մէջ տեղաւորելու ձեր հեռակառավարման վահանակներն ու թերթերը կամ տետրերը, նոյնիսկ բջջային հեռաձայնները:

Այս դարանը պատրաստելու համար օգտագործել բարակ կտորով ճիւղ տաբատ կամ հագուստ: Տաբատի ոտքի բաժինները կտրելով կտորը լայնքին բացէ՛ք, վարի մասէն փոքր կտորներ տարբեր լայնքերով կտրեցէ՛ք, ապա կտորի երկար բաժինին եզրերը երիզներ կարեցէ՛ք: Ետքը կտորին մէկ մասը հասակին ծալեցէ՛ք ու կարեցէ՛ք, այնպէս մը որ բացուածք ունենայ ու թերթ դնելու տեղ ըլլայ, ինչպէս կ'երեւի նկարին մէջ: Ծալուած բաժինին վրայ կարեցէ՛ք փոքր կտորներ որպէս գրպաններ, իւրաքանչիւրը առանձին կարով գատելով կողքի գրպանէն, այնպէս մը, որ կարելի ըլլայ վահանակներ կամ ձեր ակնոցը տեղադրել անոնց մէջ: Գրպանները կրնան ըլլալ ձեր նախասիրած չափերով:

Կարելի է տաբատի ետեւի բաժինի կտորը իր գրպաններով օգտագործել: Այս պարագային առանձին գրպաններ կարելու կարիք չկայ, տաբատին գրպանները կարելի է օգտագործել ձեր

վահանակները կամ ակնոցը դնելու: Արդէն ճիւղ է դարանը պատրաստ է: Չեստեղեցէ՛ք զայն բազկաթոռին վրայ:

ԾԻՆԶԷ ԳՈԳՆՈՑ
Տաբատի մէջքի բաժինը կտրեցէ՛ք եւ երկուքի բաժնեցէ՛ք: Ետեւի գրպաններով մասէն կարելի է գոգնոց պատրաստել:

Գրպաններով բաժինը մէջքի առջեւի բաժինէն գատելէ ետք, չորս կողմը կարեցէ՛ք, իսկ գօտիին բաժինը կերպասէ գործնական գօտի մը անցուցէ՛ք եւ կապեցէ՛ք զայն ձեր մէջքին:

Գոգնոցին մէջ կրնաք տեղադրել ձեր առօրեայ օգտագործելիք իրերը, կամ եթէ դերձակ էք, ձեր մկրատն ու դերձանները:

ԳԻՆԻԻ ԾԻՇԻ ՊԱՏԵԱՆ՝ ԾԻՆԶՈՎ
Կարելի է ձեր ճիւղ տաբատի ոտքերուն վարի՝ նեղ բաժինը օգտագործել գինիի շիշի պատեան պատրաստելու համար:

Կտրեցէ՛ք ճիւղ տաբատի ոտքերուն վարի մասը, ապա կարեցէ՛ք երկու կողմերն ու վարի մասը՝ վերը բաց ձգելով, որպէսզի շիշը այնտեղէն մտնէք կտորին մէջ: Գինիի շիշը պատեանին մէջ տեղադրելէ ետք, շիշին վերի մասը կապեցէ՛ք խսիրէ բարակ պարանով ու զարդարեցէ՛ք համապատասխան ձեռային վարդերով:

Կարելի է շիշին պատեանը կապելու համար ճիւղի մնացեալ կտորէն բարակ կապեր պատրաստել ու անով կապել պատեանին վերի մասը, ինչպէս կը տեսնէք պատկերին մէջ:

ԻՆՉՈՒՄ ՍՆՆԱԳԳԵՏՆԵՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ԿՈՒ ՏԱՆ ՎԱՐՍԱԿԻ ՓԱԹԻԼՆԵՐ ՈՒՏԵԼ

Համեղ, կուշտ պահող, սննդարար... վարսակի փաթիլները պատրաստելու գնազան ձեւեր կան: Steptohealth.ru կայքը ներկայացուցած է,

թէ ինչո՞ւ պէտք է ամէն առաւօտ վարսակի փաթիլներ օգտագործել: Վարսակի փաթիլները՝ -Կը նուազեցնեն արեան մաղձաճարպը (ըն-

լեսթերոլ), -Իրենց ունեցած բջջային նիւթերուն շնորհիւ կը նպաստեն սրտի առողջութեան, -Օրուան ընթացքին կուշտ կը պահեն անձը, -Կը պարունակեն հակաօքսիտանոլներ, հետեւաբար կը կանխեն քաղցկեղի յառաջացումը, -Հարուստ են երկաթով, կրածիւնով (քալսիում) եւ այլ կենսականներով, -Հարուստ են սպիտակուցով (փրոթէին), -Իրենց պարունակած ածխաջուրներուն շնորհիւ կենսուժ կը հայթայթեն մարմինին, -Կը հաւասարակշռեն արեան շաքարի մակարդակը, -Կը կանխարգիլեն պնդութիւնը, որովհետեւ աղիքները մաքրելու յատկութիւն ունին, -Միզամուղ յատկութիւն ունին, հետեւաբար օգտակար են արեան բարձր ճնշում կամ մարմին մէջ ջուրի կուտակում ունեցողներուն:

Ռաֆֆի Սիկահեան

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

2 - 1 ԱՐԴԻՆԵՈՎ ԹՈՒՐԵՐԸ ԶԻՋԵՑԱՆ ՀՈՒԱՆՏԱՅԻՆ

Եւրոպայի ֆուտբոլի 2024 թուականի առաջնութեան կիսաեզրափակիչի վերջին տեղը եղաւ Հոլանտային, որ կրցաւ 2 - 1 արդիւնքով պարտութեան մատնել Թուրքիոյ կազմը: Պերլինի Օլիմպիա մարզադաշտին վրայ հոլանտացիները յաջողեցան 1 - 0 արդիւնքով պարտութիւնը 2 - 1 յաղթանակի վերածել: Հանդիպումի 35-րդ վայրկեանին, խաղի հաշիւը բացաւ թուրք պաշտպան Սամեթ Աքայտընը, որ Արտա Կիլերի փոխանցումէն օգտուելով գնդակը ուղղեց հոլանտացիներու դարպասը: 70-րդ վայրկեանին Հոլանտայի հաւաքականէն Սթեֆան Տէ Վրեյը խփեց պատասխան գնդակը, իսկ 6 վայրկեան անց Քոտի Կաքպոն յառաջ մղեց իր կազմը:

ԱՆԳԼԻԱՆ 11 ՄԵՅՐԻ ՀԱՐՈՒԾՆԵՐՈՎ ՅԱՂԹԵՑ ԶՈՒՅՏԵՐԻԱՅԻՆ

Եւրո 2024 -ի առաջնութեան քառորդ եզրափակիչին Անգլիոյ հաւաքականը շուրջերկոյ կազմը մրցակից ունեցաւ: Հանդիպումի հիմնական եւ յաւելեալ ժամանակաշրջանը 1 - 1 հաւասար անարտել էտք, զոյգ կազմերը դիմեցին 11 մեթրի հարուածներու: 75-րդ վայրկեանին, գոլիցերիացի յարձակող Պրիլ Էմպոլոն յառաջ մղեց իր կազմը, որմէ հինգ վայրկեան ետք, Անգլիոյ հաւաքականի կիսապաշտպան Պուքայո Սաքա նշանակեց հաւասարութեան կոլը: Լրացուցիչ ժամանակին խումբերը նոյնպէս չկրցան վճռել արդիւնքը: Յետխաղեայ 11 մեթրի հարուածներուն անգլիացիները աւելի դիպուկ էին: Աւելցնենք, որ յաջորդ փուլին Անգլիոյ մրցակիցը պիտի դառնայ Հոլանտան:

ՖՐԱՆՍԱՆ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆԵՆՈՎ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԸ ՀԱՍԱՎ ԿԻՍԱՎԱՐՏԱԿԱՆԻՆ

Եւրո-2024-ի քառորդ եզրափակիչի խաղերուն, Ֆրանսան պարտութեան մատնելով Փորթուկալը հասաւ կիսաարտականին: Հանդիպումի հիմնական եւ յաւելեալ ժամանակաշրջանները հաւասար անարտել էտք, խումբերը դիմեցին 11 մեթրի հարուածներու: Թէեւ մեծամասնութիւնը վստահ էր Փորթուկալի յաղթանակէն, նկատի ունենալով անոր դարպասապահի մակարդակը, սակայն ֆրանսացիները աւելի բժախնդիր էին հարուածներ հասցնելու մէջ, փաստօրէն նշանակեցին հինգ հարուած, իսկ Փորթուկալ բաւարարուեցաւ միայն երեք հարուածով:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԻ 496)

Պատրաստեց՝ Մարինա ԶիլԱբօշեան-Պօղիկեան

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Հորիզոնական

- Անմիտ: Աստղերու խումբ:
- Հող հերկելու գործիք: Հակառակ՝ նոր: Տարի:
- Հակառակ՝ առարկայ: Աղբիւր: Հակառակ՝ գրական ստեղծագործութիւն:
- Այրած: Բայական լծորդութիւն:
- Արցունք թափող:
- Հակառակ՝ տառի մը հարեանները: Նուագարանի թել:
- Ճառի բունին ստորին մասը: Խակ: Տառի մը անունը:
- Կաշի յղկելու գործիք:
- Ձիւնի տակ հաւաքուած:
- Շրջանաւարտ:
- Հակառակ՝ տառի մը անունը: Հակառակ՝ անձնական դերանուն:
- Հակառակ՝ շաղկապ:
- Գնահատելի: Մտիկ ընել:

Ուղղահայեաց

- Մեղադրանք: Հակառակ՝ կարմիր հատիկներով կոնաբեր ծառի տեսակ:
- Քաջ: Խառնատառ՝ ռումբի տեսակ: Գրաբար՝ ո՛ր:
- Ճափոնական թատրոն: Ճահան Ճահնուրի երկերէն. «Բաց»:
- Հաստատական: Նկան:
- Ամբողջի մը երկու հաւասար մասերէն մէկը: Հաւաքել, ժողովել:
- Տառի մը անունը: Անխառն: Կրկնուած ձայնաւորներ:
- 5004: Խնդիր:
- Տառի մը անունը: Անվերջնատառ՝ ծուլութիւն: Այն քաղաքը, ուր Քրիստոս իր առաջին հրաշքը կատարեց:
- Ռամկօրէն՝ այր: Ողորմիս: Խոշոր գիւղ:
- Յարաբերական դերանուն: Տառի մը անունը:
- Յարմար, պատշաճ: Ցուցական դերանուն: Հակառակ՝ գրաբար «օր»:
- Կաւ շաղէլ: Տառի մը անունը: Իմաստուն խօսքը կ'ըսէ. «Շատ մի՛ սիրեր, կայ, շատ մի՛ ատեր, սիրել կայ»:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԻ 495)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
2	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
3	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
4	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
5	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
6	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
7	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
8	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
9	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
10	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
11	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ
12	ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ր	ս	տ

ԼՈՒԾՈՒՄ

Երկուշաբթի
15/7

24° 37°

Երեքշաբթի
16/7

24° 38°

Չորեքշաբթի
17/7

25° 40°

Հինգշաբթի
18/7

25° 39°

Ուրբաթ
19/7

24° 41°

Շաբաթ
20/7

25° 40°

Կիրակի
21/7

27° 41°

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՆ ԵՓՓԷ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳԻ ՇՐՋԱՆԱԽԱՐՏ ՀՈՒՆՉԲԸ

Հովանավորությամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Ս. Մակար Սրբ. Արք. Ազգարեանի, Շաբաթ, 29 Յունիս 2024-ին երեկոյեան ժամը 7:30-ին Ազգային Զարէն Եփփե

անհատը»: Արաբերէն բացման խօսք արտասանեց Մինաս Ժոզէֆ Գալայճեան, որ շնորհակալութիւն յայտնեց ճեմարանի խնամակալութեան, տնօրէնութեան եւ ուսուցչա-

ճեմարանի շրջափակէն ներս տեղի ունեցաւ միջնակարգի ամալերջի հանդէսը:

Հանդիսութեան ներկայ էին՝ Բերիոյ Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Ս. Մակար Սրբ. Արք. Ազգարեան, Հոգ. Տէր Չաւեն Վրդ. Նաճարեան, Հոգ. Տէր Կոմիտաս Վրդ. Տատաղլեան, Ազգ. Երեսփոխանական Ժողովի եւ Ազգ. Վարչութեան, բարեսիրական, մարզական միութիւններու ներկայացուցիչներ, ճեմարանի խնամակալութիւնը, տնօրէնութիւնը եւ ուսուցչական կազմը:

Հանդէսը բաց յայտարարուեցաւ ու ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութեամբ յարգեցին Նահատակներուն յիշատակը: Երգչախումբը հանդէսին բացումը յայտարարեց Սուրբիոյ եւ Հայաստանի գոյգ

թայլերգներով:

Հայերէն բացման խօսքով հանդէս եկաւ Փաթիլ Շաթոյեան, որ ըսաւ. «Թե՛ս միջնակարգի ուսումնական տնամեայ շրջանը լի էր դժուարութիւններով, խոչընդոտներով ու մարտահրաւերներով, սակայն մենք, որպէս ուսումնաստենչ ճեմարանականներ, ամրակոռ շարքերով եւ վճռական քայլերով դիմադրեցինք ու շարունակեցինք մեր ուսման երթը: Իսկ մեր ապրած այս դժուարին պայմաններուն մէջ ճեմարանը իր հզօր հովանիին տակ առնելով մեզի՝ կառչած մնաց իր սրբբազան առաքելութեան: Հայ ազգի վսեմ վահանին՝ ԱԶԵ Գեմարանին մէջ գիտութեան ու դաստիարակութեան կողքին կը կերտուին աշակերտին նկարագիրն ու ինքնութիւնը, որուն իբրեւ արդիւնք՝ ապագայ յանձնառու ու քաղաքակիրթ հայ

կան կազմին, որոնք ամէն ջանք ի սպաս դրին ապագայ խոստմալից սերունդներ պատրաստելու համար:

Հանդէսը տւիրուած էր հայ մշակոյթի երկու հանճարներուն՝ Կոմիտաս Վարդապետին եւ Պարոյր Սեւակին:

Ազգ. Զարէն Եփփե ճեմարանի 9-րդ կարգի երգչախումբը յաջորդաբար ներկայացուց փունջ մը հայերէն եւ արաբերէն երգեր, գեղարուեստական ղեկավարութեամբ Ռուզան Պարսումեանի:

Երգչախումբէն ետք, խումբ մը շրջանաւարտներ ներկայացուցին աշխարհահռչակ երաժիշտ Կոմիտաս Վարդապետի կեանքն ու անգնահատելի ստեղծագործութիւնները: Ապա

շրջանաւարտներ հանդէս եկան խմբային արաբերէն եւ հայերէն ասմունքներով:

Միջնակարգի շրջանաւարտ սերունդին կողմէ արաբերէն ուղերձ ընթերցեց Սանտրա Պապիկ, որ շեշտեց Ազգային Զարէն Եփփե ճեմարանի ունեցած ազդեցութիւնը աշակերտներուն նկարագրի կազմաւորման վրայ, իսկ հայերէն ուղերձով Մարիա Բրդոյեան ըսաւ. «Մենք հպարտ ենք ճեմարանականի կոչումով եւ երախտապարտ իմնադիրներուն, բարերարներուն եւ բոլոր անոնց, որոնք տարիներ շարունակ անողով կ'աշխատին վարժարանիս վերելքին, ծաղկումին եւ անոր լուսաւոր ջահը վառ պահելու համար»:

Արիի Արապանեան
Շաբ.՝ Էջ 4

«ՄՈՒՆԵՂ ԻՇԽԱՆ»...

Սկիզբ՝ Էջ 1

Շրջանաւարտ Յովիկ Տաղտաղեան արտասանեց արաբերէն բացման խօսքը, որուն մէջ շնորհակալութիւն յայտնեց ուսուցիչներուն եւ սօրէնութեան, ապա անդրադարձաւ գիտութեան կարեւորութեան, դիտել տալով որ գիտութիւնն ու կրթութիւնը կը կերտեն մարդը:

Հայերէն բացման խօսք արտասանեց շրջանաւարտ Մայք Գելոյ-

եան, որ շեշտեց հայ մշակին եւ ղրպրոցին կարեւորութիւնը հայ մարդու հոգեմտաւոր կազմաւորման մէջ, ապա դիտել տուաւ, որ նոր սերունդը իր ուսումնական նուաճումներուն զուգահեռ պէտք է տեր կանգնի իր ազգային եւ մշակութային արժէքներուն, որովհետեւ անոնք իր դիմագիծը կը գատորոշեն:

Գեղարուեստական յայտագիրը

Նաստեղծութիւն՝ որպէս գօրակցութիւն Պաղեստինի եղբայր ժողովուրդի պայքարին:

Գեղարուեստական յայտագիրը կ'ընդգրկէր նաեւ հայկական նազպար եւ երաժշտական ելոյթներ:

Արաբերէն ուղերձը արտասանեց Աննա Պետրոսեան, անդրադարձաւ այն 4 կանթեղներուն, զորս բոցավարած էին ուսուցիչները, տնօրէնութիւնը, ծնողները եւ սուրիական բանակը ու սերունդը այդ կանթեղներուն լուսաւորած ուղիէն պիտի ընթանայ հասնելու յաջողութեան եւ կերտելու իր փայլուն եւ անվտանգ ապագան:

Հայերէն ուղերձով Արէն Խրոյեան նախ շնորհակալութիւն յայտ-

նեց ծնողներուն եւ կրթական մշակներուն՝ իրենց քաջալերանքին եւ մղչտական օգնութեան համար, ապա ճեմարանի կարեւորութեան անդրադարձաւ ըսաւ, որ ուսում-

սկսաւ շրջանաւարտներու երգչախումբով, գեղ. ղեկավարութեամբ Ռուզան Պարսումեանի: Երգչախումբը իր ելոյթը սկսաւ Մուշեղ Իշխանի դպրոցական քայլերգով,

նակրթական այս հայաբոյր օջախը կը լուսաւորէ միտքերը, կը կերտէ խոստմալից եւ ուժեղ նկարագրի տեր հայ երիտասարդներ:

ճեմարանի տնօրէն Զեփիւռ Ե.

Րէիսեանի ընթերցած ուսումնական կրթական տարեկան տեղեկագիրը լուսարձակի տակ կ'առնէր ճեմարանի կրթական կեանքը, ուսուցչական կազմին պատկերը, վարժարանէն ներս տեղի ունեցած իրադարձութիւնները, աշակերտներուն նուաճումները եւ այլն, միեւնոյն ատեն կ'ընդգծէր

ապա հրամցուց փունջ մը ազգային եւ հայրենասիրական երգեր: Գեղարուեստական յայտագիրը շարունակուեցաւ Մ. Իշխանի բանաստեղծութիւններով, ինչպէս «Մեր Տունը», «Վաղուան Տունը» որոնց ներկայացումով շրջանաւարտները յայտնեցին, որ իւրաքանչիւր մարդու տարրական իրաւունքն է տուն ունենալը, իսկ այսօր Արցախի ժողովուրդը գրկուած է անկէ:

Ապա կարգ մը շրջանաւարտներ ասմունքեցին արաբերէն բա-

Շաբ.՝ Էջ 4